

1972/1974

F/vi.
1971.

A SZABADKAI

ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKÖZSÉG

MINT BÁCSI MISSIONAK

ÉRTESITŐJE.

ÁRA 50 FILLÉR.

SZABADKA.

NYOMATOTT KRAUSZ ÉS FISCHER KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1904.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

A SZABADKAI
ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKÖZSÉG
MINT BÁCSI MISSIONAK
ÉRTESITŐJE.

SZABADKA.
NYOMATOTT KRAUSZ ÉS FISCHER KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1904.

»El nem hagyván a mi gyülekezetünket, mint némelyeknek szokása, hanem ítvén egymást.«

(Pál levele a zsidókhöz 10. r., 25. v.)

Tisztelt Hitsorsosok! Kedves Testvéreink!

Midőn szabadkai ág. hitv. evang. egyházközségünk mint bácsi missiónak szabályrendeletét, valamint ev. gyámintézeti nőegyletünk alapszabályait kezeitekhez juttatjuk, hiszszük és reméljük, hogy ti méltányolni fogjátok nemes és magasztos célunkat, melyet magunk elébe tűztünk.

Törekvésünk az, hogy midőn egyrészt fokozott erővel ápoljuk bensőnkben a Krisztus tiszta evangéliumában rejlő szeretet vallását, és a külső emberben nyilvánuló valláserkölcsi életet, másrészt megkettőzött munkával fejlesztjük a külső egyházat is, a Jézus Krisztus eme társadalmi kertjét.

E nagy városban és missiói körünkben többen vagyunk mi evangélikusok, mint ahogy azt gondolnók. De gyakran nemcsak hogy a hitsorsosok nem tudnak egymásról, hanem még a lelkipásztor sem ismerheti mind az ő hiveit, mert azok hivatalánál csak akkor jelentkeznek, ha bajba jutnak s így mint oldott kéve — pusztulunk, veszünk.

Szegény egyházaknál fő a lelkes összetartás s ezért kérünk benneteket, jelentkeztek, hogy ti is hozzánk tartoztok s az Úr szőlőjének munkásai vagytok, ki-ki a szerint, a minő s a mennyi tehetséget nyert az Úrtól.

Kérünk benneteket polgárok és katonák, hivatalnokok és földbirtokosok, iparosok és kereskedők, urak és szolgák, gazdagok és szegények, férfiak és nők, kik ág. hitv. evangélikusok vagytok, hogy szabályrendeletünk 5. §. értelmében jelentkeztek, hogy tudhassuk a bácsi missio hány ev. hívőt számlál; jelentkeztek, hogy a krisztusi szellem lelkes hívőkben, egyháztagokban támaszokat nyerjen.

Vegyétek tudomásul, hogy nem önző érdek, hanem egyházunk felvirágoztatása, hitsorsosaink lelki boldogsága vezérel bennünket.

Jelentkeztek ezért minél előbb s ha tudomástok van arról, hogy egyik vagy másik evangélikus ismerőstök missiónk területén lakik s a lelkiekben szűkölködik, úgy jelentsétek őt is mielőbb lelkesünknel, mert csak úgy leszünk képesek hiveinket összetartani s minél erősebb és virágzóbb egyházközséget alkotni.

«Vigyázzatok, álljatok meg a hitben; úgy cselekedjétek mint férfiak, legyetek erősek». I. Korinth. 16. r. 13. v.

Szabadka, 1904. évi december hó 15-én.

Az egyháztanács.

A SZABADKAI
 ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKÖZSÉG
 MINT BÁCSI MISSIÓNAK
 SZABÁLYRENDELETE.

»De a léleknek gyümölcse ez: szeretet, öröm, békesség, békességes türés, kegyelmesség, jóság, hit, alázatosság, mértékletesség; akik ilyenek, azok ellen nincs a törvény.«

(Pál levele Galatz. 5. r., 22., 23. v.)

I. FEJEZET.

1. §. A szabadkai ág. hitv. evang. egyházközség, az egyházi felsőbbség által ide csatolt szórványjaival együtt egy egységes egyházközséget, missiókört alkot, Szabadka székhelylyel. (E. A. 27. §.)*

2. §. A szabadkai missió egyház pecsétje:

»Ág. hitv. evang. Bácsi Missió Egyház Szabadkán.«

3. §. Ezen egyházhoz tartozó minden önálló egyháztagnak kötelessége a missió-egyház terheit arányosan viselni. (E. A. 13, 234. §.)

4. §. A szórványhelyeken lakó egyházközségi tagok csak azon esetben birnak ugyanazon jogokkal, mint a Szabadkán lakó hivek, ha az egyházközség missióterheinek viselésében arányosan részt vesznek. (E. A. 29. §. Lásd e szabályrendelet 76., 79. §.)

5. §. Minden ág. hitv. evang. hitsorsos, mihelyt Szabadkán, vagy a missióhoz tartozó szórványhelyeken letelepedett, köteles azt hat héten belül a missió lelkészi hivatalnak bejelenteni, mely azt az egyházi főkönyvbe beírja. (E. A. 34. §.)

6. §. Szintugy köteles minden egyháztagnak a missió egyházi kötelékéből való kiválását, elköltözését a missió-lelkészi hivatalnak

* E. A. = Egyház-Alkotmány.

bejelenteni s a netán hátralékos összes egyházi tartozásait befizetni.

7. §. Ha valamely egyháztag lakhelyén kívül más egyházközségben is viseli az egyházterheket, választási jogait csak egy helyen gyakorolhatja.

8. §. Új egyháztagok csak azon esetben gyakorolhatják szavazati jogukat, ha Szabadkán, vagy a missió valamely szórványhelyén legalább hat hét óta laknak s ha esedékes volt egyházi tartozásaikkal hátralékban nincsenek. (E. A. 34. §.)

Az egyházközségi tag e szerint csak hat heti itt, illetve a missió területén lakás után lép az egyházközségi tagság jogainak tényleges gyakorlatába.

9. §. Régi egyháztagok szintén csak akkor gyakorolhatják szavazati jogukat, ha az esedékes volt egyházi tartozásaikat lefizették.

10. §. Az egyházközségi tagok részt vesznek az isteni tiszteletben, élhetnek az egyházi kegyelem eszközeivel, igénybe vehetik és használhatják a fennálló törvények értelmében az egyházi hivatalokra és tisztségekre való választást és választhatóságot, vallásügyi jogaik sérelme esetén pedig megkivánhatják a fokozatos egyházi hatóságok védelmeit. (E. A. 35. §.)

11. §. Az egyházközségi tagoktól megkivántatik, hogy vallásos és erkölcsi életet folytassanak, az egyház kegyelmi eszközeivel éljenek, az egyház javát úgy magaviseletükkel, mint közszolgálatukkal előmozdítsák s a reájuk ruházott megbízásokat elvállalják; továbbá kötelességük gyermekeik vallásos neveléséről és oktatásáról gondoskodni, az egyházi törvényeknek és rendszabályoknak s a törvényes egyházi felsőbbségnek engedelmességet és az egyház fentartása céljából reájuk vetett terheket pontosan viselni. (E. A. 36. §.)

12. §. Az egyházközség kötelékéből való kiválás akár elhalálozás, akár elköltözés, vagy áttérés útján történt az, a lejárt kötelezettségeket el nem enyészteni. (E. A. 37. §.)

II. FEJEZET.

1. s z a k a - z.

Az egyházközségi közgyűlés szervezete.

13. §. Az ág. hit. evang. egyházban minden hatalom az egyházközségből ered (E. A. 11. §.)

14. §. Az egyházközségnek kormányzó és képviseleti hatósága az egyházi közgyűlés. (E. A. 38. §.)

15. §. Az egyházközségi vagy missió közgyűlés tagjairól az E. A. 41. §-a intézkedik, önálló v. vegyes házasságban élő nők

az egyházközség bármely férfitagja által képviseltetik magukat. (E. A. 42. §.)

16. §. Oly tagok, kik politikai jogaiktól valamely büntény miatt megfosztattak, vagy jogerősen, vád alá vannak helyezve, illetve csőd alá jutottak, habár egyházi terheiket pontosan fizették is, mindaddig, míg jogaikat vissza nem nyerték, szavazati jogukat nem gyakorolhatják.

17. §. A rendes közgyűlés minden évben január közepe táján hivandó össze.

Ezenkívül annyiszor, amennyiszor azt a hatáskörébe tartozó ügyek szükségessé teszik, 20 egyháztagnak írásbeli kérelmére az elnökség köteles rendkívüli közgyűlést egybehívni.

2. SZAKASZ.

A közgyűlés hatásköre.

18. §. A rendes közgyűlés tárgyalja a zárszámadásokat (E. A. 273., 275. §.) a költségvetési előirányzatot, valamint az egyháztagnak egyh. járandóságainak megállapítását célzó javaslatot (E. A. 263. §.) szóval az egyházalkotmány 44. §-ában foglalt összes ügyeket.

3. SZAKASZ.

A közgyűlés ügyrendje.

19. §. A közgyűlést rendszerint a lelkész és felügyelő, illetve másodfelügyelő hívja össze. (E. A. 39. §.)

Ha az egyik elnöki állás betöltve nincsen, akkor a másik elnök teszi azt.

Ha a két elnök a közgyűlés egybehívására megegyezni nem tud, az ügy az egyházmegyei elnökségnek bejelentendő, mely a szükséges intézkedéseket megteszi.

20. §. A közgyűlés egy héttel előbb a tárgyalandó ügyek megnevezésével a rendes istenisztelet alkalmával kihirdetendő, azonkívül kapnak az egyháztagnak nyomtatott meghívást is.

Sürgős esetekben az összehívás legalább 24 órával előbb csakis tagonkénti meghívással történik (E. A. 40. §.)

21. §. A közgyűlésre ezen szabályrendelet 7. §-ának figyelembe vételével az egyházközségen kívül lakó, de az egyházi terheket viselő hitsorsosok, valamint az esetleges ide tartozó leány- v. fiók egyházközségek, vagy a missió területén lakó tagjai szintén meghívandók. (E. A. 40. §.)

22. §. A közgyűlések nyilvánosak s azokban a többségnek törvényesen nyilvánult akarata dönt. (E. A. 19. §.)

23. §. A közgyűlésen csak azon ügyek tárgyalhatók, melyek a meghíváskor közzététettek.

Napirend előtti felszólalásnak csak rendkívüli fontos esetekben s csakis akkor van helye, ha annak tárgya az elnökségnek a gyűlés megkezdése előtt legalább két órával előbb bejelentetett s ha az elnökség az engedélyt erre megadta.

Indítványok és interpellációk a gyűlés megkezdése előtt legalább két órával előbb a tárgy megnevezése mellett írásban beadandók az elnökségnek.

24. §. A közgyűlés határozatképes, ha a szavazati jogukat gyakorolható tagok $\frac{1}{4}$ -e jelen van.

Ha a tagok határozatképes száma meg nem jelenik, nyolcz napra új gyűlés tartandó, mely tekintet nélkül a megjelentek számára, jogérvényesen határoz.

25. §. A szavazás felállással történik.

Névszerinti szavazást 20 tag kérhet, de az elnökség is elrendelheti a névszerinti szavazást, ha annak szükségét látja.

Az elnökség intézkedésére, vagy 20 tag kívánságára titkos szavazásnak is van helye.

26. §. Szavazategyenlőség esetén az elnökség szavazata dönt.

Ha az elnökség nem ért egyet, a fenforgó ügy sorshuzás által döntenek el.

27. §. Az elnökség a felszólalni akaróknak sorrendben enged meg a felszólalást.

Egy tárgyhöz minden tagnak csak egyszer szabad hozzászólni és az elnökség azoktól, kik ezt betartani nem akarják, a szót elvonhatja.

De viszont az elnökség a körülményekhez képest megengedheti kivételesen az ismételt hozzászólást is.

A zárszó joga az indítványozót, a határozati javaslatot benyújtót illeti.

28. §. A közgyűlésnél hozott határozatok elleni felebbezések nem az egyházi közgyűléshez, hanem egyenesen az egyházmegyei közgyűléshez terjesztendőek be.

29. §. Minden közgyűlésről tartósan bekötött és lapszámozott könyvbe jegyzőkönyv veendő fel, melyet az elnökség, vagy annak helyettesei és két erre kinevezett hitelesítő aláír. (E. A. 20. §.)

III. FEJEZET.

1 s z a k a s z.

Az egyháztanács szervezete.

30. §. A bácsi missió egyháztanács hivatal szerinti és választott tagokból áll.

E hivatal szerinti tagok az E. A. 50. §-ban vannak felsorolva. A választott tagok száma az egyházközségi tagok számára való tekintettel 14 szabadkai és a több lélekből álló szórványokból szükséghez képest közgyűlésileg mindenkor megállapítandó tagokból áll.

A tiszteletbeli felügyelők szintén tagjai az egyháztanácsnak.

31. §. A választott tagokat az egyházközségi közgyűlés választja három évre, kik e három év lefolyása után azonban újból megválaszthatók.

32. §. Egyháztanácsi tagnak választható az egyházközség minden 24 évet betöltött, feddhetlen előéletű tagja, ha egyházi tartózásaival hátralékban nincsen. (E. A. 52. §.)

33. §. A ki politikai jogaitól megfosztatott, vagy jogerős vád alá helyeztetett, vagy csőd alá jutott, egyháztanácsos nem lehet.

Nem lehet továbbá az sem egyháztanácsos, ki keresztelések, esketések, vagy temetések alkalmával az egyházi szertartásokat mellőzi, vagy a ki gyermekeit más vallásnak odaigérte.

34. §. Minden egyháztanácsos istenitisztelet alkalmával oltár előtt fogadalmat tesz.

2. SZAKASZ.

Az egyháztanács hatásköre.

35. §. Az egyháztanács az elnökséggel egyetemben örökdik az egyházközség vallásos és erkölcsi élete, különösen a felett, hogy a nyilvános istenitiszteletnél, a szentségek kiszolgáltatásánál, a konfirmáció, esketések és temetéseknel rend és illendő magaviselet uralkodjék, a templom másra, mint egyházi célokra ne használ-tassék.

36. §. Felügyel a E. A. 270. §. értelmében az egyház ingó és ingatlan javára, jövedelmeire, azok hováfordítására, különösen pedig a kegyes alapítványokra s azon körülményre, vajjon kellőleg nyilvántartatnak-e azok?

A pénztárba s annak számadásaiba, ahányszor azt szükségesnek tartja, betekint, váratlan rovincsolásokat eszközöl s azonkívül számvizsgáló bizottsága által minden negyedévben megvizsgálhatja, a vizsgálat eredményét az illető számadási könyvbe előjegyezteti s ha rendetlenséget vagy hiányt talál, azt a kár elhárítása czéljából az egyházközség elnökségének bejelenti.

37. §. Számvizsgáló bizottsága által évenként egybeállítja az egyház vagyonleltárát, azt felülvizsgálja és az egyházközséggyűlés által történt jóváhagyása után két példányban az egyházmegyei számvevőszékhez terjeszti. (E. A. 240. §.)

38. §. Számvizsgáló bizottsága által egybeállított egyházközségi missió költségelőirányzatot felülvizsgálja s jóváhagyás végett az egyházközségülés elé terjeszti. (E. A. 242—249. §.)

39. §. Eszközli az egyháztagok összes egyházi járandóságainak kivetését (E. A. 262. §.) s jóváhagyás végett az egyházközségülés elé terjeszti.

40. §. Előkészíti a közgyűlés elé terjesztendő összes tárgyakat.

41. §. Elintézi a sürgős ügyeket, az egyházközségülés által kiszabott korlátokon belül és a közgyűlés jóváhagyásának reményében.

42. §. Elhatározhat és utalványozhat sürgős és okadatolt bármilyen természetű kiadásokat 200 koronáig, a közgyűlés utólagos jóváhagyásának reményében.

43. §. Az egyházi épületeket gyakrabban megtekinti és azok fentartására minden költséget megszavaz.

Az épületeket tüzkár ellen, a kerület által meghatározott módra s teljes értékben való biztosításával felelősség terhe mellett gondoskodik.

44. §. Gondoskodik az egyházközség szegényeinek és árváinak ellátásáról s e tekintetben mindenkor segítséget nyújt a helybeli evang. gyámintézeti nőegyletnek.

45. §. Egyszer s mindenkorra megbizza az elnökséget sürgős és halasztást nem tűrő 100, egyszáz koronáig terjedő kiadások azonnali teljesítésére, melyeket az elnökség azonban az egyháztanácsnak bejelenteni utólagosan tartozik.

46. §. Megbizza végre a lelkészt a közgyűlés által megállapított fizetés mellett egyházi felfogadásával.

A felfogadás vagy elbocsátás azonban az egyháztanács jóváhagyását igényli.

3. SZAKASZ.

Az egyháztanács ügyrendje.

47. §. Az egyháztanács üléseinek ügyrendje jelen szabályrendelet 24., 25., 28. és 29. §. kivételével ugyanaz, mint a közgyűlésé (lásd 19—29. §.)

48. §. Az egyháztanács negyedévenként tart ülést, ezenkívül annyiszor, amennyiszor a fennforgó és hatáskörébe tartozó ügyek azt szükségessé teszik.

49. §. Az egyháztanács csak akkor határozatképes, ha a szórványokban lakóknak be nem számításával legalább négy egyháztag van jelen.

A szavazás e szabályrendelet 25. és 26. §. értelmében történik, de oly módosítással, hogy a névszerinti szavazást hat tag is kérheti.

50. §. Az egyháztanács határozatai nyolcz napon belül az egyházközségi közgyűléshez felebbezhetők.

51. §. Az egyháztanács ülésekről tartósan bekötött és lapszámozott könyvbe jegyzőkönyv vétetik föl, mely az elnökség és két az elnökség által felhívott hitelesítő által hitelesítettik.

IV. FEJEZET.

Egyházközségi tisztviselők.

1. Az egyházi felügyelők.

52. §. Az egyházközségi missió felügyelő és másodfelügyelő, akik az egyházközségi közgyűlés által hat évre választatnak, hivatalukba iktatáskor következő esküt tesznek: »Én N. N. esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu és szentlélek egy bizony Isten, hogy felügyelői hivatalomban egyházam javát tőlem telhetőleg elősegíteni fogom, egyházunknak és vallásunknak a hazai törvényekben gyökeröző jogai felett őrködöm, az egyházi ügyekben igaz meggyőződéssem és részrehajlatlanul törvényeink és szabályaink szerint fogok eljárni.

Egyházunk törvényeit és szabályrendeleteit, valamint egyházi hatóságaink határozatait mind magam megtartom, mind más által megtartatom.

Isten engem ugy segéljen!«

53. §. Az egyházközségi felügyelők hatáskörét, jogait és kötelességeit az E. A. és az egyházközségi gyűlések ügyrendje állapítják meg. (E. A. 59., 60., 61. §.)

2. Az egyházi ügyész.

54. §. Az egyházi ügyész az egyház jogügyeit látja el s következő esküt tesz le: »Én, N. N. esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu és szentlélek egy bizony Isten, hogy egyházi ügyészi hivatalomban egyházam javát tőlem telhetőleg elősegíteni fogom s kötelességemet hiven, lelkiismeretesen és szívesen teljesítenem.

Isten engem ugy segéljen!«

3. Az egyházközségi pénztáros vagyis gondnok.

55. §. Az egyház ingó és ingatlan vagyonának kezelője az egyház pénztárosa, aki az összes számadásokat az egyházmegyei számszék utasítása szerint vezeti.

Kiszolgáltatja a lelkész és az esetleges szolgák fizetéseit, kiengyenliti a szabályszerűen kiállított és az egyház pecsétjével ellá-

tott elnökségileg, illetve egyháztanácsilag kiutalványozott szám-
lákat.

Az ellenőr közreműködésével vezeti a főkönyvet, a pénztár-
könyvet, az alapítványok nyilvántartási könyvét s egyáltalában az
összes számadási okmányokat. (E. A. 230. §.)

A számvizsgáló bizottsággal egybeállítja az egyházi leltárt és
évközben folyton kiegészíti és helyesbíti ezt. (E. A. 229., 240.,
241. §.)

Az egyházközségi zárszámadásokat, a vagyon mérlegét az el-
lenőr közreműködése mellett, minden év január hó 6-ig egybeál-
litja és felülvizsgálás czéljából bemutatja a számvizsgáló bizottság-
nak. (E. A. 273. §.)

A rendes egyházközségi közgyűlésben végleg megállapított egyházi
járandóságokat az illetőknek teherként előírja, ennek megtörténte
után legkésőbb február hó 10-ig írásban értesít minden egyháza-
got az általa fizetendő összes egyházi tartozásokról, aláveti magát
minden törvényes ellenőrzésnek és jövő év január hó 6-ig a múlt
évi sáfárkodásáról beszámol a számvizsgáló bizottságnak, amely a
maga részéről a presbyteriumnak jelentést tesz és ez, az évi egy-
házi közgyűlésen az egyházi pénztárnoknak a felmentvény meg-
adását vagy megtagadását hozza javaslatba.

56. §. A pénztárnoknak nem szabad a reá bizott pénzeket
házánál tartani, hanem tartozik azokat az erre rendelt és a hasz-
nálatra adott szekrényben azonnal a beszédés után a lelkészi hi-
vatalban elhelyezni.

Ugyanott tartja az általa és az ellenőr által vezetett összes
egyházi irományokat is.

Ezen szekrénynek két különböző kulcsa van, egyik a lelkész,
a másik a pénztáros őrizete alatt.

57. §. Az egyházi pénztáros a közgyűlés által az elnökség
jelölése alapján választatik.

A választásra, ez állásra az elnökség által három egyén jelöltetik.

58. §. Az egyházi pénztáros hivatalába iktatásakor emigy es-
küszik: »Én, N. N. esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu és szent-
lélek egy bizony isten, hogy ezen egyházközségtől pénztárossá, —
gondnokká választatván, példás jámborul élendek, az egyház va-
gyonát megőrzendem s lehetőleg gyarapítandom, a pénztárt hiven
kezelendem, a jó rendbentartásáról s a gyülekezet szükségeiről
gondoskodom, az egyházi épületeknek, mint magaméinak, gondját
viselendem, a hivattal egybekötött fáradalmaktól nem vonakodan-
dom, szóval kötelességeimet, melyekkel megbizattam, hiven, lelki-
ismeretesen és szívesen teljesítendem,

Isten engem úgy segítjen!«

4. Az egyházközségi ellenőr.

59. §. Az E. A. alapján választott egyházi ellenőr gondot fordít, hogy az egyházi tagok anyagi kötelezettségeiknek eleget tegyenek, hogy az egyházpénztárba befolyt pénzek, valamint az egyháztagok esetleges hátralékai, nemkülönben ez egyház összes követelése szabályszerűen elkönyveltessenek s örökös, hogy az egyházi pénztárba befolyandó pénzek minél előbb és teljes összegben befolyjanak.

60. §. Tartozik az egyházi pénztárkönyvet, az egyházi főkönyvet, az alapítványok nyilvántartási könyvét, valamint az összes számadási könyveket, okmányokat minden naptári évnegyed első napjaiban az egyházi pénztárossal megvizsgálni, azaz önrovincsolást eszközölni s ennek megtörténtét a pénztárkönyvben esetről-estire bejegyezni és azt lezárni.

61. §. Rend- és szabályellenes kezelés, valamint hiányos ellenőrzés és hiányos felülvizsgálat által okozott károkért nemcsak a kezelő, hanem az ellenőr is felelős és kártérítéssel tartozik. (E. A. 226.)

62. §. Az ellenőr következő esküt tesz:

»Én N. N. esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu és szentlélek, egy bizony Isten, hogy egyházellenőri hivatalomban egyházam javát tőlem telhetőleg elősegíteni fogom, az egyház vagyónának kezelését, valamint az előirt könyvek, számadások, nyilvántartások helyes vezetését folyton ellenőrzendem, a hivatalommal egybekötött fáradságtól nem vonakodandom, szóval kötelességeimet, melyekkel megbizattam, hiven, lelkiismeretesen és szívesen teljesítendem.

Isten engem úgy segéljen.«

5. Az egyházközségi jegyző.

63. §. Az egyházközségi jegyző hat évi időtartamra választatik az egyházközségi közgyűlés által és köteles minden egyháztanácski ülésen és egyházközségi közgyűlésen a jegyzőkönyvet szerkeszteni, valamint a jegyzőkönyvi kivonatokat eszközölni.

64. §. A jegyzői tiszttet az egyháztagok közül egyházas, hallgató, megbízható és erre alkalmas egyénre kell bízni.

65. §. A jegyzőkönyvek és az összes irományok a lelkészi irodában tartandók.

66. §. Hivatalába való iktatásakor a jegyző ekképen esküszik:

»Én, N. N. egyházközségi jegyzőnek megválasztatván, esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu és szentlélek egy bizony Isten, hogy a gyűlések határozatait az elnök kijelentései szerint hiven feljegyzem, a hitelesítetteken mit sem változtatok, a kivonatokat

az illetőknek mielőbb kiadom, a jegyzőkönyveket és irományokat hiány nélkül a levéltárba szolgáltatatom, szóval minden jegyzői kötelességemnek lelkiismeretesen eleget teszek.

Isten engem úgy segítjen!»

V. FEJEZET.

Egyházközségi szolgaszemélyzet.

67. §. Az egyházi szolgálati viszonyai:

a) az istentisztelet s a lelkészi hivatali teendők körüli szolgálatok teljesítésére egyházi alkalmaztatik, ki e teendőkön kívül harangozni, a gyűléseket egybehívni, hivatalos pénzeket beszédeni s egyáltalában mindazt köteles teljesíteni, mire a lelkés illetve az egyház előljárói által utasittatik.

b) Az egyházi az egyházi közgyűlés által meghatározott fizetéssel a lelkész által fogadtatik fel, felfogadásához az egyháztanács jóváhagyása szükséges.

c) felfogadása egy évre terjed;

d) kell, hogy jámbor és józan ember legyen és köteles a lelkész, a felügyelők, az egyházi pénztárnok, ellenőr, valamint az egyháztanács meghagyásait lelkiismeretesen teljesíteni és főlebbvalóit tiszteletben tartani;

e) ha teendőit hiven nem teljesíti, vagy botránnyos életet folytat, a lelkésznek jogában áll őt rögtön elbocsátani.

68. §. Az egyházi esküje pedig ez: »Én, N. N. esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu és szentlélek egy bizony Isten, hogy ezen gyülekezet által egyháziinak felfogadtatván, példásan, jámborul élendek, az egyház javát munkálandom s mindazt, mi ezen állásomban reám bizatik, minden zugolódás nélkül hiven teljesítendem.

Isten engem úgy segítjen!»

VI. FEJEZET.

t. s z a k a s z.

Személyi járandóságok és egyházi járulékok (adók).

69. §. A magyarországi ág. hitv. evang. egyház kötelékéhez tartozó minden nagykoru, keresetképes, vagy vagyonnal biró egyén tartozik azon egyházközség szükségleteinek fedezéséhez járulni, melynek területén lakik, illetőleg egyenes államadóval van megterhelve. (E. A. 234. §i)

70. §. Az egyházi rendes szükségletek fedezésére szolgálnak:

1. az egyházközség vagyonának jövedelme;
2. az egyháztagok önkéntes adakozása és esetleges segélyek;

3. a kivetés. (E. A. 248. §.)

71. §. Minden egyház v. missió tagnak szabadságában áll az egyházi terhek viseléséhez önkényt felajánlott évi összeggel hozzájárulni, az egyháztanácsnak, illetve az egyházközségnek azonban jogában áll az illető által felajánlott évi összeget vagyoni viszonyai vagy társadalmi állásához mérten az E. A., illetve ezen szabályzat keretén belül felemelni.

72. §. Amennyiben az egyházközségi vagyon jövedelme és esetleg az egyháztagok önkéntes adakozásából és segélyekből befolyó összeg a szükségletek fedezésére nem elégséges, jelen szabályrendelettel megállapított kivetés eszközöltetik. (E. A. 256. §.)

73. §. Kivetés alapjául szolgál a nagykoru, keresetképes egyházközségi tagok száma s az egyháztagokra kirótt egyenes állami adó (E. A. 251. §.)

74. §. Munkára képes minden egyházközségi tag férfi v. nő, ha önálló, illetve nagykoru személyi járandósággal terhelhető meg. (E. A. 252. §.)

75. §. A személyes járandóság (személyi adó) kivétele az E. A. 252. és 259. §. értelmében történik és pedig olyképen, hogy minimumnak tiszta házassági párok után évi négy korona, vegyes házaspároknál, ha a férfi evang. három korona, vegyes házaspároknál, ha a nő evang., két korona szedhető. Ötven koronánál magasabb személyi járandósággal nem terhelhetők meg az egyháztagok. (E. A. 253. §.)

76. A szórványokban lakó azon hivek, kik a papi fizetéshez megállapított rendes évi összeggel hozzájárulnak Szabadkán, nem fizetnek személyi járandóságot, azonban azon hivek, kik ezt nem teszik, kötelesek fenti kulcs szerinti illetékeknek felét megfizetni.

A szórványokból befolyó személyi járandóságok az év végén összeadatnak s annak fele készpénzben a lelkésznek kifizettetik.

77. §. Keresetképtelenek s egyuttal vagyontalan tagoknál az E. A. 254. §. intézkedik.

78. §. Ha a személyi járandóság (személyi adó) czimén befolyó jövedelem az egyházközségi szükségletek fedezésére nem elégséges, az egyházközség tagjai a kivett egyenes állami adó alapján is még megadóztathatók. (E. A. 255. §.)

79. §. Az egyházi járulékok kivétele (egyh. adó) az E. A. 256. és 259. §. szerint emigy történik:

10	koronáig egyenes állami adó után egyházi adó nem jár.								
20	kor.-ig egyh. adó jár	5	kor.	300	kor.-ig egyh. adó jár	40	kor		
50	"	"	"	10	"	450	"	"	50
100	"	"	"	20	"	600	"	"	80
200	"	"	"	30	"	800	"	"	120

1000 kor.-ig egyh. adó jár	160 kor.	2000 kor.-ig egyh. adó jár	300 kor.
1400	„ „ „ „ 200 „	2500	„ „ „ „ 350 „
1800	„ „ „ „ 250 „	azonfelül	„ „ „ „ 400 „

E kulcsnak módosítása az egyházközségi közgyűlés hatáskörébe tartozik.

A missió székhelyén kívül, de a missiókör területén lakók e kulcs szerint kivetett összegnek a felét, illetve negyedrészt tartoznak fizetni. (E. A. 256. §. egyh. m. utasítás . . . pont.)

Ugy a személyi járandóság, mint az egyházi járulék évnegyedeként előre fizetendő. (Lásd e szabályrendelet 85. §.)

81. §. Rendkívüli szükségletek czimén a missio területén kívül lakó hivekre külön terhek nem róhatók.

82. §. Az egyháztagok egyházi járandóságainak és egyházi járulékaiknak kivetését az egyház tanács eszközli, még pedig úgy, hogy a kivetést feltüntető részlet kimutatás (E. A. 262. §.) közgyűlésileg végleg megállapítható legyen.

83. §. A kivetést megállapító egyházközségi közgyűlés helye és ideje az illetőknek eleve közhírré teendő.

84. §. Azon egyháztagok, kik az egyházközségi kivetést magukra nézve sérelmesnek találják, a kivetést végleg megállapító közgyűlés napjától számítandó 30 nap alatt, sérelmük orvoslása végett az egyházmegyei számvevőszékhez felebbezhetnek. (E. A. 266. §.)

85. §. Azon egyháztagok, kik személyi járandóságaikat vagy egyházi járulékaikat a kitűzött határidőre be nem szolgáltatják, 5⁰/₁₀ késedelmi kamatot fizetnek, s kétszeri megintés után a polgári hatóság által köteleességeik teljesítésére szoríttatnak. (L. e. szabályrendelet 80. §.)

A késedelmi kamat kiszabása és fizetése csak a következő évi január hó 1-ével kezdődik.

2. SZAKASZ.

Az egyházi közalap.

86. §. Az egyházi közalap az E. A. 306. §. értelmében az egyházi tagoktól behajtandó és a kitűzött időre rendeltetésére beküldendő.

VII. FEJEZET.

A számadások vezetése.

87. §. Az egyháztagoknak előirt terhek és az általuk teljesített lerovások nyilvánartására a főkönyv szolgál.

E könyvben minden egyháztagnak több évre szóló külön lapja van.

Az év végén a lerovások és az előírások egybevételetnek s az esetleges tartozások a jövő évre tehernek előíratnak.

88. §. Az összes bevételek és kiadások a pénztárkönyvben tartatnak nyilván, mely a pénztáros és ellenőr által évnegyedenként lezárandó.

E pénztárkönyvbe a bevételek és kiadások azon a napon könyvelendők el, melyen megtörténtek.

89. §. Az alapítványok nyilvántartásául szolgál az «alapítványok nyilvántartási könyve.»

90. §. Azonkívül tartozik még a számadáshoz a leltár, a zár-számadás, meg a vagyon-mérleg.

Ezek kellő nyilvántartásához külön-külön e célra szolgáló be-kötött könyv szolgál.

Az évi költségvetés annyiban tartozik ide, hogy a pénztáros lássa milyen tételek vannak abban felvéve s hogy a számvizsgáló bizottság az abban felsorolt tételeket a pénztárkönyvben tényleg kiegyenlítettekkel egybevehesse.

VIII. FEJEZET.

Számvizsgálat.

91. §. A számadásoknak a megfelelő nyugtákkal és ellennyugtákkal való egybevetése, higgadt és pontos felülvizsgálása a rendes közgyűlés által megválasztott számvizsgáló bizottság által történik.

E bizottság három választott számvizsgálóból s az egyházi elnökségből áll s utóbbi hivatalból tagja a számvizsgáló bizottságnak.

Az egyh. pénztáros, valamint az egyh. ellenőr szintén jelen vannak a számvizsgálásnál.

92. §. A számvizsgáló bizottság legelső sorban felülvizsgálja a főkönyvet, megállapítja a f. évben befolyt összes személyi járandóságokat, egyházi járulékokat, közalaphoz való hozzájárulásokat felülvizsgálja, vajjon nincsenek-e hátralékok s igenlő esetben elő-irattak-e ezek az illetőknek tehernek.

93. §. Felülvizsgálja a «pénztárkönyvet» bevételek és kiadásokra vonatkozólag és ezek alapján megállapítja a XII/31-iki pénzkészletet vagy hiányt.

Egybeveti a bevételek és kiadások összegét a pénztárkönyv bevételi és kiadási főösszegeivel s ha ezek megegyeznek, akkor a pénztári számadás helyes.

94. §. Felülvizsgálja az alapítványok nyilvántartási könyvét.

95. §. Felülvizsgálja, megállapítja és lezárja az egyház leltárát.

96. §. Felülvizsgálja a zárszámadást és a vagyon mérleget és

az eredeti könyvekben történt aláírása után beterjeszti azokat az egyházi tanácshoz.

97. §. Egybeállítja a jövő évi költségvetést.

98. §. Végre tartozik a felülvizsgálás eredményét az illető okmányokkal felszerelve az egyháztanácsnak, illetve közgyűlésnek bemutatni.

A számadás hiteles másolata, az eredeti mellékletekkel együtt további felülvizsgálás végett az egyház megyei számvevőszék egyházi elnökségének felterjesztendő. (E. A. 275.)

99. §. Szabályellenes kezelés, valamint hiányos felülvizsgálás által okozott károkért a számvizsgáló bizottság egyetemleges felelősséggel és kártérítéssel tartozik. (E. A. 226. §.)

IX. FEJEZET.

100. §. A stóákat kitüntető táblázat a lelkészi hivatalban ki-függesztendő.

101. §. A harangozásdíj következőleg van megállapítva:

Harangozási díjtételek:

I. skála	$\frac{1}{4}$	órai harangozásért	4	kor.
II. „	$\frac{1}{2}$	„	5	„
III. „	$\frac{3}{4}$	„	6	„
IV. „	1	„	8	„

Többszörös harangozás esetén az illető díjtétel annyiszor fize-tendő, ahányszor a harangozás megrendeltetik.

A missió-lelkész által végzendő temetés idején a temetést ki-kiséző harangozásért díj nem szedetik, ha külön kivánságra azon-ban a harangozás egyedül a nagyharanggal a „Zion“-nal történik, ezért negyedóránként 5 korona fizetendő, lévén ez a legünnepé-lyesebb harangozás

Kereset nélküli, teljesen szegény hiveink a harangozásért nem fizetnek.

Halálozási esetekben a jelharangozás a következő: férfi el-halálkozásakor az összharangozás előtt a Zion (nagy harang) huza-tik meg egyedül (külön 3 versben), nő elhalálkozásakor az össz-harangozás előtt egyedül a Zion csak 2 jelharangozást ad (két külön vers), még nem confirmált iskolaköteles fiu halálakor, az összharangozás előtt a Golgota (középharang) huzatik meg jel gyanánt 3 külön rövid versben, még nem confirmált iskolaköte-les leány halálakor az összharangozás előtt a Golgota két külön megszakitott rövid jelt ad, még nem iskolaköteles fiugyermek ha-lálakor az összharangozást megelőzi 3 rövid jelcsendítés, az »Imá-hoz« kis haranggal, még iskolába nem járó leánygyermek elhalá-

lozásakor az összharangozást, csak két rövid jelcsendítés előzi meg az »Imához« kis haranggal.

A harangozó díja az

I. skálánál . . .	1 kor.	— fill.
a II. „ . . .	1 „	50 „
a III. „ . . .	1 „	80 „
a IV. „ . . .	2 „	— „

mely neki a fenti beszédendő díjából fizetendő ki.

X. FEJEZET.

102. §. Jelen szabályrendelet jóváhagyás végett a legközelebbi felsőbb egyházi hatósághoz 2 példányban felterjesztendő. (E. A. 16—48. §.)

103. §. Jelen szabályrendelet a jóváhagyást követő év január hó 1-én lép életbe.

Kelt Szabadkán, 1903. évi január hó 25-ikén tartott egyházi közgyűlésben.

Weber Frigyes,
egyh. jegyző.

Korossy Emil,
ev. miss. lelkész.

Lelbach János,
egyh. felügyelő.

(P. H.)

Jelen szabályrendelet a bácsi ágost. hitv. evang. egyházmegyének 1904-ik évi június 23-án tartott közgyűlése által jóváhagyatott.

Kelt Ujvidék, 1904. július 4-én.

Rohonyi Gyula,
egyh. felügyelő.

(P. H.)

Belohorszky Gábor,
ev. főesperes.

Nyílt kérelem.

»A szentek segítségére való alamizsnára nézve pedig, mikép a galaciabeli gyülekezetekben rendeltem, azonképen cselekedjete ti is: A hétnek minden első napján mindenitek tegye el magánál, amit az Isten ajándékából el akar tenni, hogy ne akkor történjék annak szedése, mikor már odajövök.«

(Pál ap. levele I. Kor. 16. r., 1—2. v.)

A szabadkai ág. hitv. ev. egyház kebelében 1897. évben alakult meg a gyámintézeti nőegylet, mely mint az a közölt alapszabályokból látható, nemes célú tűzött maga elé s igyekezett is, hogy azt keresztül vihesse.

Az egylet még fiatal s szegény, szűkölködik az anyagiakban s e miatt a legjobb akarat mellett sem tehet annyit a kítűzött nemes cél érdekében, a mennyit tenni óhajtana.

Szegény az egylet, az egyház, de azért ne csüggedjünk! Midőn iskoláinkat, templomainkat elszedték, Isten segítségével ujakat építettek Atyáink. Hát ma nem volnánk-e képesek Isten segedelmével segíteni önmagunkon s a nőegyleti alapszabályokban felsorolt nemes célokat valóságban is keresztül vinni, ha valóban akarnánk?

Protestánsok! Lépjete be a szabadkai ev. gyámintézeti nőegylet tagjainak sorába! Segitsetek munkálni a kítűzött nemes cél érdekében!

Evangelikus férfiak! Ne vonjátok meg ti sem anyagi javaitoknak közlését attól az egylettől, mely oly nemes keresztényi célú tűzött ki maga elé. Lépjete be az egylet működő, alapító, v. pártoló tagjainak sorába!

Mit ér az, ha a magasztos cél érdekében csak egy-két lelkes egyén küzd, a nagy tömeg pedig a nemtörődömségben tesped.

Embertársak! Istenben közös testvérek! kik a közös emberszeretet és jótéteményekben találjátok saját hitéletek megnyilvánulását, ime itt az alkalom a szenvedő embertársak felsegíthetésére és nyomoruk enyhíthetésére; mert az ev. nőegylet könyörülő jótékonytságot gyakorol vallás és nyelvkülömbőség nélkül: áldozati ol-táráról «jót tevéen minden emberekkel.»

Egyesült erővel többre megyünk — lépjete tehát be!

Virágoztassuk fel a mi evang. gyámintézeti nőegyletünket!

«Jól cselekedjete és kölcsönt adjatek, semmit abból vissza nem várván; és a ti jutalmatok bőséges leszen.» (Lukács ev. 6. r., 35. v.)

Szabadka, 1904. deczember hó 15-én.

Az egyháztanács.

A SZABADKAI
EVANGELIKUSGYÁMINTÉZETI NŐ-EGYLET
ALAPSZABÁLYAI.

»És ha egy tag szenved, minden ta-
gok egyetemben bánkódnak.«

(I. Korint. 12. r., 26. v.)

I. SZAKASZ.

Az egylet czime, célja és eszközei.

1. §. Czim és székhely: Szabadkai evang. gyámintézeti nő-egylet.
2. §. Az egylet célja: A keresztyén könyörülő szeretet és jótékonyság gyakorlása, a vallás erkölcsi élet ápolása — az evang. templomnak belső berendezése.
3. §. Eszközök: Az egylet céljainak elérésére szolgálnak:
  1. az egylet jövedelmei, tagsági díjak és önkéntes adományok,
  2. szegény betegek meglátogatása,
  3. esetleges fölolvasások tartása, különösen nők részére.

II. SZAKASZ.

Az egylet tagjai.

4. §. A tagokról általában: Az egylet tagjává lehet mindenki, a ki a Jézus Krisztust Megváltójának tartja s az üdvözítő parancsolatainak teljesítésére komolyan törekszik. — Férfiak azonban csak alapító vagy pártfogó tagjai lehetnek.
5. §. A tagok négyfélék:
  1. alapítótag, ki egyszerre legalább 100 koronát egyszer és mindenkorra fizet,
  2. pártfogó tag, ki évenként legalább 10 koronát fizet,

3. rendes tag, ki évenként legalább 4 koronát fizet,
4. pártoló tagok, kik legalább évente 1 koronát fizetnek.

A tagok kötelesek tagsági díjaikat pontosan befizetni s örködni, hogy az egyesület komoly, határozott keresztyén szellemben vezetessék.

Kilépését minden tag a 3 év eltelte előtt az elnöknek bejelenteni tartozik — annak elmulasztása újabb 3 évi tagdíjra kötelez.

6. §. A tagok jogai: A tagok általában a közgyűlésen tanácskozási és szavazati joggal birnak, de csak az alapító, pártfogó és rendes tagok választhatók.

III. SZAKASZ.

Az egylet szervezete.

7. §. Az egylet szervezetéről általában: Az egylet ügyeit a közgyűlés s az ezáltal választott igazgató választmány vezeti. A választmány tagjai: 1. az elnök, 2. az alelnök, 3. a titkár, 4. a pénztáros, 5. az ellenőr és ezeken kívül még 12 választmányi tag. A választmányi tagok száma a szükséghez képest a közgyűlés által nagyobbra emelhető. A tisztviselők és a többi választmányi tagok is a közgyűlés által három évre választatnak.

8. §. Az elnök és alelnök hatásköre: Az elnök vezeti a közgyűlés és a választmány tanácskozásait, képviseli az egyesületet más testületekkel és a hatósággal szemben s rendkívül fontos és sürgős esetekben joga van a rendes közgyűlésen kívül is, közgyűlés összehívására.

Az alelnök, az elnök akadályoztatása esetén, végzi az elnöki teendőket.

9. §. A titkár teendője: A titkár vezeti a jegyzőkönyveket, viszi az egylet mindennemű írásbeli munkálatait, az elnökkel egyetértőleg közzéteszi az egyesületre vonatkozó hirdetményeket és gondoskodik alkalmas felolvasásokról.

10. §. A pénztáros és ellenőr teendője: A pénztáros átveszi a járulékokat, a választmány, illetve az elnök felhatalmazására végzi a bevásárlásokat, kifizeti a kifizetendő összegeket s az egyesület vagyonát biztos helyre elhelyezi.

A pénztáros köteles évenként egyszer a közgyűlésnek, a választmány kívánatára pedig az elnöknek bármikor a számadást bemutatni.

Az ellenőr felügyel a pénztárra.

11. §. A közgyűlésről: Közgyűlés rendszeren évenként egyszer tartatik; rendkívüli esetekben azonban ezen kívül is tarthat az egylet közgyűlést.

A tagok összehívása meghívók útján történik. A közgyűlés:

1. felülvizsgálja az egyesület működését, vagyonának kezelését s a segélyezésekre vonatkozó intézkedéseket, valamint az igazgató-választmány eljárását;

2. a választmány hatáskörét szabályozza;

3. a választmány által eléje terjesztett ügyeket elintézi, illetve az elintézésre nézve határozatot hoz;

4. alapszabályokat, amennyiben szükséges, módosítja. Az alapszabályok módosítására vonatkozó határozat jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz felterjesztendő.

A közgyűlésen a jelenlevők többsége határoz.

A közgyűlés jegyzőkönyveit az elnök és általa felkért két tag hitelesíti.

12. §. Az igazgató-választmányról: A választmány gyűléseinek megtartására legalább öt tag jelenléte szükséges.

A választmány:

1. határoz az eléje terjesztett kérvények fölött,

2. megvizsgálja a pénztárt s intézkedik a kiadásokról,

3. gondoskodik a kiadások fedezéséről s az egyesület vagyonának biztos kezeléséről,

4. felveszi vagy alapos ok esetén elutasítja a jelentkező tagokat, illetőleg kizárja azokat, akik az alapszabályokat meg nem tartják, sőt az egyesület jó hírnevét veszélyeztetik. A mennyiben a választmány elutasító vagy kizáró határozatot hoz, az esetleg befizetett utolsó egy évi tagsági díj az illető tagnak visszaadandó. A választmánynak az elutasításra vonatkozó határozatai a közgyűléshez felelbezhetőek.

A választmány jegyzőkönyveit az elnök és az általa felkért két választmányi tag hitelesíti.

IV. SZAKASZ.

Zárhatározatok.

13. §. Feloszlás esetén az egyesület vagyona a szabadkai evang. egyházra száll, azon megszorítással, hogy az egyház tanács e vagyonnal valamelyik már fenálló egyházi célú alapját szaporítsa.

A feloszlás azonban csak akkor érvényes, ha 1., a meghívón világosan ki volt téve, hogy a közgyűlés tanácskozásának tárgyát az egyesület feloszlása képezi s ha 2., az illető közgyűlésen a tagoknak legalább fele jelen volt.

Ha azonban a szabályszerűen kiállított meghívó szétküldése után a tagok fele az illető közgyűlésre meg nem jelent, akkor az elnöknek joga van két hét múlva új közgyűlést hirdetni s e köz-

gyűlésen a jelenlévők, bármily kevesen is, az egyesület feloszlata és a vagyon hováforditása tárgyában is határoznak. Az e tárgyban hozott határozat jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz felterjesztendő.

14. §. Azon esetben, ha az alapszabályokban meghatározott cél és eljárás, illetőleg hatáskörét az egyesület meg nem tartja, a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik és a felfüggesztés után elrendelendő alapos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlata terhe alatt köteleztetik.

Kelt Szabadkán, 1897. április hó 8-án.

P. H.

Korossy Emilné,
elnök.

95660. szám

V—b.

Látta a m. kir. belügyminister.

Budapesten, 1897. október hó 13-án

a minister helyett:

P. H.

Latkóczy,
államtitkár.

Tudnivalók az istentiszteleti rendből.

»Uram, szeretem a Te háznak me-
nedékét és a Te dicsőséged hajlékának
helyét.« (Zsolt, 26. r. 8. v.)

Ev. templomunkban — a szórványokban tartatni szokott s a szószékről esetről-esetre kihirdetendő napok kivételével — minden vasárnap délelőtt 10 órakor tartatik istentisztelet.

Októbertől pünkösdig minden vasárnap délután 3 órától és minden csütörtök reggel $1\frac{1}{2}$ 8 órától, könyörgő istentiszteletek tartatnak.

Az ima a háborgó és kesergő szívnek egyedüli gyógybalzsama.

Az Úr szent vacsorája kiszolgáltatik az alábbi napokon :

advent 1-ső vasárnapján,
karácsony 1-ső ünnepén,
böjt 1-ső vasárnapján,
nagy-pénteken,
husvét vasárnapján,
pünkösd vasárnapján, (konfirmatio)
Szentháromság 14-ik vasárnapján.

Az este tartandó (télen 5 órától, tavasszal 6-tól) liturgikus istentiszteletek ideje esetről-esetre a szószékről adatik tudtul.

A német anyanyelvű hívek részére úrszentvacsora kiosztással egybekötött német nyelvű istentiszteletek tartatnak a következő vasárnapokon. u. m.: Advent 4., Invocavit, Quasimodogeniti, Trinitatis 7. és a reformatio ünnepet megelőző vasárnapon.

A szabadkai ág. hitv. ev. egyház mint bácsi missió- nak a jelen, 1904. évben működő egyháztanácsa.

»Legeltessétek az Istennek seregét,
mely a tí gondviselések alatt vagyon,
gondot viselvén arról nem kényszerü-
ségből, hanem örömmel; nem kíván-
ván éktelenül a nyereséget, hanem kész
indulattal. Sem pedig úgy, mint ural-
kodván az Urnak örökségén, hanem
úgy, mint kik az Isten seregének tü-
körei legyetek.«

(Péter I. levele 5. r. 2. v.)

Szegő Fülöp Adolf,
m. felügyelő

Korossy Emil,
ev. felügyelő

Lelbach János,
felügyelő.

Iványi István, Dr. Novák József,
tisztületbeli felügyelők.

Wéber Frigyes,
egyh. jegyző.

Lackner János,
egyh. pénztáros.

Beck Ottó,
egyh. ellenőr.

Dr. Tausz Fülöp,
egyh. ügyész.

Bayer György,
Berzeviczy Gyula,
Czéner Andor,
Düsing Miksa,
Emich János,
Fuchs Géza,

Gerber Jakab,
Hofbauer Vilmos,
Koreck Antal,
Krempe Róbert,
Mayer János,
egyházi tanácsosok.

Dr. Purgly Sándor,
zalai egyházm. felügy.
Dr. Roxer Gyula,
Wünschendorfer B.,
Zalán Béla,
Zvarinyi Dezső,

Helyi gyámintézeti bizottság:

Korossy Emil,
egyházi elnök.

Szegő Fülöp Adolf,
világi elnök.

Czéner Andor,
jegyző.

Beck Ottó,
pénztáros.

Fussgänger Benő,
Kirst János,

Maas Károly,
Szantitter Tivadar,
bizottsági tagok.

Sziller Károly,
Wünschendorfer B.,

Az evangélikus hitközség fejlődése Szabadkán.

Iványi Istvántól.

I.

Protestánsok már régebben telepedtek le városunkban, azonban mindig oly csekély számban voltak, hogy egyházzá nem alakulhattak; némelyek meg éppen a katolikus egyházhoz szoktak, s idővel a maguk vallásáról is megfeledkeztek, gyermekeiket katolikusoknak nevelték, míg a többiek elenyésző csekélységek érzetében jobb idők után sopánkodtak, a midőn nekik is egyházzá alakulniok sikerülni fog.

Az első mozgalom ez iránt 1863-ban történt. Junius hó 14-én Simon József reform. ifju végrendeletében 40 forintot hagyományozott egy Szabadkán alakuló reform. egyháznak: junius 19-én Sári Szabó László egy gyermeke keresztelese alkalmából 10 frtot adott ugyan ezen célra. Szilády Áron ref. lelkész Halasról, a ki a temetést és a keresztelest végezte, a fáradsága díjául kapott 22 frtot is e célra ajánlta fel s így a Szabadkán alakulandó reform. egyház alaptőkéjét 72 frtra szaporitá.

Érre junius 29-én a helybeli reform. és ág. hitv. evang. hivekből többen tanácskozáásra összegyűltek és egy szabadkai egyesült protestáns egyházzá alakulni határoztak; a mig azonban rendes egyházzá lehetnek s külön lelkészt tarthatnak, addig Szilády halasi reform. lelkész rendeleteinek vetik alá magukat. Elnökül megválasztják Tóth Lajost, jegyzőnek Mihó Miklóst. Egyházi tanácsnokok lettek: Ilgen János, Dobel Károly, Bayer György, Zvarinyi Antal, Mortenson Márton az ág. hitv. evangélikusok részéről és Bartek István, Hatvani József, Kálmán Károly, Simon János, Lakatos Ferencz református részről.

Az eképen megalakult egyesült protestáns egyháznak 1863-ik aug. 16-án tartá az első isteni tiszteletet Szilády Áron a «Pestváros» szálloda nagytermében, a hová a kíváncsiság sok katolikus hallgatót is csalt. Ez alkalommal Kálmán János kéretett fel a tanító-ságra, a mit ez szívesen és fizetés nélkül vállalt magára; de a szülők némi javadalmazást helyeztek kilátásba. Simon János pedig

egy szobát adott iskolai helyiségül és Seres Gáspár a hitközség körüli szolgálai teendőket vállalta el szintén díjtalanul, s így hitbuzgóságból tett mindenki, a mi és a mennyi erejétől kitelt. És a hitközség szép csendben élte le első napjait.

Kálmán János tanító azonban megbizásán és hatáskörén túlmenvén katolikus gyermekeket is fogadott be a Fűzfás-utczában levő iskolájába, a környékben lakó szülőknek könnyebbitésére és költség kimézésére, mint mondá. — Emiatt Flatt Endre polgármester 1865. ápr. 11-én a községi tanácsot arra utasította, hogy ezen, a hatályban levő szabályokkal meg nem egyező önkény meggátlása végett ezen zugiskolát azonnal bezárassa, a tanítót pedig engedély nélküli iskolatartástól eltiltsa. A IV. körű tanácsnokság ápril 17-én maga elé idézte Kálmánt, a ki magát még a «Bécsi Híradó» május 13-iki számában is védelmezte. A zugiskola címet visszautasítja, mert az egyházi hatóság rendeletéből működik; s azért az iskolának bezárását is csak karhatalommal engedné meg, nehogy a felelősség ő reá, hanem a végrehajtó hatóságra nehezedjék; mert az erőszak által a protestáns egyház országos törvények által biztosított jogaiban érzékenyen meg volna sértve. Biró Antal városi főkapitány e kellemetlen ügyet úgy intézte el, hogy felsőbb utasításig ne folytassa a tanítást; de Szilády Áron közbelépésére május 21-én ismét megnyílt az iskola. Azonban december 15-én Schisler Gyula főelemi iskola igazgató, Duhek rendőr-alkapitány és egy pandur kíséretében az iskolát újra bezárta és a tanítót kiutasítottatni rendelé. Ez ellen felsőbb fórumnál is tettek lépéseket, míg a m. kir. helytartótanács a tanítást megengedte, de kizárólagosan csak prot. gyermekekre nézve. Erről Kálmán 1866. jan. 8-án egy polgármesteri átiratban értesítettett, mire a tanítás másnap reggel ismét elkezdődött.

Ezentul semmi sem háborította a helybeli prot. egyházat. S talán épen ez volt oka annak, hogy a hitbuzgalom fogyott, és a különben is csak prekárius életű egyházközség semmi életjelt nem adott magáról. Csendes álomba merült a protestánsok ügye, melyet az egyházi főlebbvalóság sem mozgatott, s melyet egy-két egyén buzgalma sem volt képes feléleszteni. A következő 14 évben a hitközségi élet teljesen szünetelt, isteni tisztelet soha nem tartatott. Ha keresztelezés vagy haláleset fordult elő, kath. papok vonakodtak a törvény által is köteleességökké tett funkciókat végezni, vagy éppen meg is tagadták azt. Némelyek a görögkeleti papokhoz fordultak, s itt kevesebb ellenszenvet tapasztaltak; mások meg nagy költséggel Szegedről, Halasról, Pacsérről voltak kénytelenek protestáns papot hozatni, ami bizony súlyos teherként nehezedett az egyesekre. — Ehhez járult még az is, hogy az 1880. szept. 1. óta

ujabb országos törvények ama vallási funkciók végzését még inkább megnehezíték, más vallásu papokat ilyenektől éppen eltiltván, minek következtében városunknak időközben nagyobb részint intelligens elemekkel felszaporodott prot. lakossága önmaga volt kénytelen helyzetén segíteni.

Némi tapogatódzás és próbálgatás, kísérletezés célhoz nem vezetvén, végre *Thomay József* ág. hitv. ev. lelkész Szegedről átjött és az alakulást előkészítvén, 1880. nov. 1-én isteni tiszteletet tartott itten a polgári leányiskola egyik osztályhelyiségében, melyben a reform. hitsorsosok is részt vettek. Ennek végeztével tartott értekezletben az evang. lelkész megígérte, hogy a szabadkai hiveket évenként négyszer (febr. 2., jun. 6., szept. 8., nov. 1.) fogja meglátogatni és isteni tiszteletet tartani; erre a helybeli hivek egyházi ügyei vezetésére felügyelőnek *Chobot Ferencz*, jegyzőnek *Iványi István* és pénztárosnak *Dobel Károly* választattak meg. A jelenvolt reformátusok a már sokszor óhajtott *egyesülést* is felemlítették; ezen ügy azonban az értekezlet jog- és hatáskörén túlesvén, ők a maguk illetékes egyházi fórumához utasítottak. Minthogy azonban maguk az ág. hitv. ev. hitsorsosok is pártolták az egyesülést, mely e különben ismét csak kétséges életü gyöngye egyházat egyedül képes megszilárdítani: az 1881. szeptember 8-án tartott gyűlés megbízásából *Iványi István* felkérte *Kármán Pál* torzsai reform. lelkészt mint esperest, hogy a két protestáns felekezet kívánatára egy egyesült prot. egyház szervezésére átjönni sziveskedjék.

Azalatt az ág. hitv. ev. kis egyház már kelyhet is kapott, és a lelkész utiköltségei megtérítésére aláírás útján kis pénzösszeget is gyűjtött és a hivek összeírását is munkába vette.

1881. nov. 1-én az isteni tisztelet után tartott közgyűlésen az *egyesülés* a hivek részéről újra kimondatván, elhatározott: hogy ezentúl az ág. h. v. lelkész csak kétszer, a reform. lelkész pedig szintén kétszer fog átjönni isteni tisztelet tartása végett, s erre a szegedi reform. lelkészt fogják felkérni. Továbbá aláírási ívet körtöztettek, melyben a mindkét hitfelekezetűek magukat a szükséges költségek közös viselésére némi pénzösszeggel kötelezik. Az evang. pap továbbra is átjött azóta egyéb papi funkciókra is, de a reform. nem hivatott meg, s így meg sem jelenhetett. *Végre 1882. nov. 20-án tetté lett az egyesülés.* *Thomay József* szegedi evang. lelkész és *Kármán Pál* torzsai reform. lelkész mint a dunamelléki reform. egyházi kerület megbízottja jelenlétében az *egyesség* a teljes egyenjogúság alapján meg is köttetett és aláíratott.

Ezen okmány egyes részei: a szabadkai egyesült protestáns egyház reform. részről a dunamelléki reform. egyházkerületbe, evang. részről pedig a bányai ág. hitv. ev. egyházkerület fenhatósága alá

fog tartozni. Amazok Halashoz, emezek Szegedhez tartozzanak. Az isteni tisztelet magyar nyelven fog tartatni, a német ajku idősebb hivek kedvéért negyedévenként egyszer németül is. Az első lelkész helvét hitvallásu legyen, mert a helvét hitvallásu hivek képezik a többséget; a következő ágost. hitvallásu legyen s így felváltva, míg az egyesült prot. egyház fennáll. Az egyházi felügyelő, ha a lelkész reform., evang. lesz és viszont; ily viszonyosság legyen a pénztáros és jegyzőre nézve is. Végre 4—4 presbyter választassék. Ezen megválasztott egyházi előljáróság átveszi az előbb fennállott egyesült prot. egyház *vagyonát*, amelyet pedig Szabó László őrzött meg; és erre valamint jövőben is minden adomány s alapítvány jogi természetét megóvjá. A vagyon, a míg az egyesülés tart, közös lesz, elválás esetében pedig ama jogi természet szerint szétosztandó lesz. Az egyházi szükségletek fedezésére Szabadka város közgyűlése is felkéressék, hogy az egyesült prot. egyházat állandó segélyben részesítse. A hivek egy leendő helybeli lelkész számára 400 frtot biztosították évi egyházi adóban. Végül megállapították a papi stóla is.

Ezen egyezségi okmány mindkét rész egyházi felsőbb hatóságához küldetett fel megerősítés végett.

A dunamelléki reform. egyházkerület 1882. nov. 22-én Budapestten tartott közgyűlése örömmel adta beleegyezését az egyesülésre, sőt a lelkész fizetésének nagyobbítására évenként 200 frt segélyt is megszavazott.

1883. jan. 3-án nyomtatott felhívás menesztetett a szabadkai prot. hivekhez, mely őket adakozásra, illetőleg rendes egyházi adónak aláírására szólítja, hogy ama felajánlott 400 frt lelkész fizetés s egyéb egyházi költségek fedeztethessenek.

Erre 1883. febr. 2-án az isteni tiszteletnek és az urvacsora kiosztásának végeztével Thomay József evang. lelkész és Vörös Pál pacséri reform. segédlelkész, a hová a szabadkai új egyház még egyelőre tartozott, és Skultéty János ideigl. felügyelő elnöklete alatt megtartatott az oly rég óhajtott alakuló közgyűlés, és megválasztották az egyesült egyház előljárói: Iványi István felügyelő, Sára Szabó László pénztáros, Ringhofer Lajos jegyző és 4—4 presbyter, s azonnal le is tették a hivatali esküt. A gyűlés lefolyásáról mindkét egyházi felsőbb hatóság jegyzőkönyvileg értesített és Szabadka városa is a prot. egyesült egyház alakulásáról hivatalból tudósított.

Az új egyháztanács most buzgóan hozzá látott teendőjéhez és hetenkint tartott gyűléseiben az egyház függő kérdései felett tanakodott.

Minthogy a lelkész részére felajánlott 400 frt a hivek alá-

írása által már biztosítva volt, és a reform. egyház kerület is 200 frtot szavazott meg e célra, és a Szabadka város részéről az eddigi ideigl. hitoktató számára (Solmossy Lajos) utalványozott 100 frt (a gymnasium, polgári és elemi iskolák után) ugyszintén az állami tanítónőképző intézet után évenként járó 50 frt hitoktatásdíj is ezentul a rendes lelkészt fogja illetni; s annak e szerint a stólán kívül 750 frt évi jövedelme van biztosítva, a melyért (minthogy az iskolák itt mind községiek) tisztán csak az egyházi dolgokat és a tanuló ifjuság hitoktatását kell végeznie: 1883. febr. 15-én felkérték a torzsai lelkész-esperest, Kármán Pált, hogy most már a viszonyokhoz alkalmas lelkészt küldessen ide. Minthogy külön templomi helyiségünk nem volt, és szegénységünkben ilyent bérelni sem tudtunk, az isteni tisztelet helyéül megtartottuk ezentul is a polgári leányiskolának egy osztály-helyiségét. A felügyelőnek Török Pál reform. superintendenssel ez ügyben váltott néhány levele után végre jan. 4-én azt jelenté a reform. esperes, hogy Török Lajos reform. lelkész küldetett le Szabadkára, s hogy ezen egyház ezentul Halashoz affiliálva a kecskeméti esperességbe fog tartozni.

Hasonló sikerrel jártunk a városnál, amelytől az 1868. évi 53. törv. cikk 24. §. értelmében némi állandó segélyt kértünk. A kérvényt márcz. 6-án egy 3 tagu bizottság adta át Mukics János polgármesternek, és az ápril 25-én tartott közgyűlés meg is szavazott e célra 20 láncz szántóföldet a radonováci közlegelőből. Ezen földet a kiküldöttek 1883. okt. 9. a helyszínén Malachovszky László gazdasági tanácsnok és Karvázi Pál városi mérnöktől át is vették, nov. elején pedig a presbyterium 10 évre bérbe adta, a jövedelmet egyházi célokra a közös pénztárba tették.

Nem oly sikerrel végződött a harmadik ügy.

A bányai evang. egyházkerület t. i. a két prot. hitfelekezet helybeli egyesülését az evang. hivek többszöri sürgetése daczára nem sietett megerősíteni. Hasztalan tette át pártolólág ez ügyet az 1883. máj. 16. Szarvason tartott evang. békési esperességi gyűlés a kerülethez, amely 1883. okt. Budapesten volt közgyűlésén ezen ügyet előbb véleményadásra Szeberényi Gusztáv superintendensnek adta ki.

Ezalatt Török Lajos reform. lelkész 1883. junius végén érkezett városunkba mint első helybeli prot. pap. Az egyházi tanács egy építendő templom- vagy imaházra is megkezdte a gyűjtést a hivek között.

Szépen haladtak az ügyek, csak az egyesülésnek evang. részről hiányzó megerősítése vagy jóváhagyása aggasztá a kedélyeket. A superintendensnek deczember hóban Szilády Áron, halasi lelkészhez irt leveleiből az tünt ki, hogy az ág. h. evang. egyházi hatóság az

ügyet még halasztgatni akarja. Ily helyzetben telt le még egy év. Ekkor tartatott Budapesten 1885. okt. hóban a bányái ev. egyházkerület közgyűlése, a mely 50. sz. alatti határozatában a szabadkai hivekkel is foglalkozik, a kiknek ügyét Achim Ádám békési főesperes melegen ajánlotta a közgyűlésnek. Az erre kimondott határozat az itteni viszonyokból tabula rását csinál, Szabadka és a vasut melléki helységek részére egy év alatt u. n. utazó lelkészséget fog szervezni; a szabadkai evang. hivek addig is egyelőre a szegedi anyaegyházhoz való viszonyukban meghagyatnak.

Ezen határozat alapján a helybeli reform. hivek, a mint nem is cselekedhettek másképen, 1885. decz. 8-án külön tanácskozmányt tartottak, a melyben *az egyesülést felbontottnak jelentették ki*, határozva, hogy lelkészüket a mostani javadalmozással továbbra is a maguk részéről megtartják. 1885. decz. 13-án tartott tanácskozmányban pedig mint «szabadkai reform. egyház» alakultak meg és Sárói Szabó Lászlót választották meg gondnoknak, illetőleg világi elnöknek, továbbá presbytereket és egyházi jegyzőt.

E változásról a felsőbb egyházi hatóságok és a város közönsége is tudósítottak. Decz. 24-én *Iványi* Istvánhoz is küldetett értesítés, (mint volt felügyelőhöz és most az ág. h. ev. hivek képviselőjéhez) annak kifejezésével, mennyire sajnálják, hogy az ügy ily fordulatot vett.

A teljes elváláshoz az anyagiak elkülönítése is kellett még, ami az 1885. decz. 31. napon volt állapot szerint végre 1886. okt. 16-án szintén megtörtént, amidőn t. i. az evang. hivek képviselői az evang. részt illető pénzeket összesen 441 frt 94 krt. és tárgyakat átvették, ellenben az eddigi egyházi iratokat átadták.

A várostól kapott 20 láncc föld egész jövedelme a reform. egyház kérelmére őket illeti, míg az evang. hivek is nem fognak egyházat alakítani, a mely esetre a városi közgyűlés 1886. ápril 28-án annak egyenlő részekre való felosztását határozta. A reform. egyház felebbezésére a ministeri határozat a város végzését helyben hagyta és a városi közgyűlés 1887. ápril 27-én a további intézkedést, illetőleg az elosztást a tanácsra bizta.

Az elválás után az evang. részt illető pénzösszeg, ama 20 láncc fele elnyerésének reménye és némi egyházi adózás iránti bizalom rábirta az evang. hiveket, hogy ügyöket ismét maguk karolják fel és lelkészt kérjenek. Miután 1886. ápril 26-án az elválásról hivatalos tudomást szereztek, egyházi ügyeiknek további vezetésére ismét *Iványi* Istvánt kérték fel. Ez az evang. baccszerémi főesperessel érintkezésbe lépett és a helybeli evang. hivek ügyének véglegzését kérte; mire az esperességnek jun. 22-én Ujvidéken tartott közgyűlése jkönyvének 8. pontja alatt bizottságot küldött ki Sza-

badkára, a mely szept. 8. csakugyan eljött és annyit tudott meg, hogy a helybeli evang. hívek készek egy utazó lelkész fizetéséhez 400 frttal járulni. A szabadkai evang. hívek azonban kívánják, hogy az illető lelkész Szabadkán lakjék s innen látogasson át Zomborba és Apatinba és ahol még teendője leend. A most összeírt hívek 40 családot képeznek mintegy 100 lélekkel és a lelkész fizetésére egy évre 400 frtot helyeznek kilátásba a stólán és a várostól és államtól kieszközölhető, a vallás tanításért nyerendő tisztelet díjakon kívül.

II.

Erre *Belohorszky* Gábor főesperes nov. 9-én értesíti a híveket, hogy Szabadkára ideigl. minőségben *Korossy* Emilt mint missionarius lelkészt küldi ki, aki azután 1886. decz. 15-én személyesen meg is jelent és az evang. hívek vezetését átvette, a miről minden illetékes felsőbb hatóság tudósított.

1886. decz. 25-én tartotta a *lelkész beköszöntő beszédét*. Isteni tisztelet után megtartatott az alakuló gyűlés, melyben megválasztottak: felügyelőnek *Iványi* István, főgymnasiumi tanár, pénztárnoknak *Dobel* Károly czukrász, egyh. jegyzőnek *Néber* Frigyes adótsízt, presbitereknek *Scultéty* János telekkönyvvezető, *Eidenmüller* Ádám aljárásbíró, *Graff* Károly törvényszéki bíró, idősb *Néber* Fülöp molnár, *Báyer* György bőrkereskedő, *Reisenberger* Gusztáv pénzügyi titkár, *Lelbach* Antal nagybirtokos, *Ringhofer* Lajos kir. alügyész. Az így megválasztott egyházi előljárók 1887. jan. 2-án tartott isteni tisztelet alkalmával tették le a hivatalos esküt.

A lelkész a hitközségtől nyert évi 400 frton kívül a várostól is 100 frtot kap hitoktatásért járó tisztelet díj czimén, melyet az 1887. jan. 26-án tartott városi közgyűlés szavazott meg számára.

Az isteni tiszteletek még mindig a polgári leányiskola egyik osztályában tartattak meg, mely azonban a célnak éppenséggel nem felelt meg, miért is a gyűjtés egy imaház és paplak építésére már megkezdett. A lelkész jelenleg bérelt lakásban lakik, melyet saját ugy is csekély fizetéséből kénytelen fizetni.

Mindjárt megérkezése után a derék evang. lelkész főgondját képezte a hívek pontos összeírása és személyes utánjárásának meg is volt óhajtott eredménye; mert nem csak kétannyi lélek-számot volt képes felmutatni, hanem a hívek buzgóságát is még fokozta.

A hitközség vagyona is sikeres előhaladást mutatott fel. Az 1887. évi esp. közgyűlés engedélye folytán a hitközség az esperesség német egyházaiban könyöradományokat gyűjtött s ez által pénz-vagyona jóval szaporodott. A múlt évi számadás szerint bevétel volt 1132 frt és 56 kr. A kiadás 514 frt 38 kr. A tiszta maradék tehát 619 frt 18 kr. Ennyiből állott az evang. hitközség egy évi pénzszerzeménye.

Miután a szabadkai evang. hitközség meggyőződött arról, hogy buzgó, a szent ügyért lelkesülni tudó lelkész vezetése alatt, annak fennállása és felvirágozása a jövőben biztosítva van, ezért a bács-szerémi főesperesség által ideigl. minőségben Szabadkára küldött Korossy Emil utazó lelkészt 1888. jan. 8-án tartott közgyűlésének 5. pontjában — miután előlegesen annak feláldozó buzgóságát jegyzőkönyvileg kiemeli, — felkéri, hogy ezután nem csupán mint esperességileg kinevezett, hanem mint a hitközség által egyhangulag óhajtott s megválasztott lelkész maradjon meg közöttük, s a lelkész iránti szeretetöknek az által adnak kifejezést, hogy 400 frtos csekély fizetését az 1888. évre 500 frtra emelték fel.

Az utazó lelkész buzgósága, Ivánka Imre szabadkai orsz. képviselő szives közbenjárása és Kálay Albert főispán meleg támogatása folytán a nagym. belügyminister 1888. évre megengedte a szabadkai evang. hitközségnek, hogy édes magyar hazánk területén imaház és paplak építési célra könyöradományokat gyűjthessen, amely gyűjtés azonban az árvíz és tüzkárosultakérti egyidejű országos gyűjtés miatt csak kevés eredménnyel végződött.

Hogy mennyire fontos a szabadkai evang. hitközségnek, mint a bácsi missio központjának fennállása s felvirágzása, azt mutatja, a hozzá csatolt környék terjedelmessége. Mert a bács-szerémi főesperesség 1203. számú rendelete folytán a központhoz a nagy Bács-Bodrog vármegyének több mint harmadrésze csatoltatott 50 helységgel, melyek mindegyikében vannak evang. hivek, s melyekből főleg Szabadka, Zombor, Apatin és Zenta városok emlithetők fel. A kerület körülbelül 80 □ mérföldet tesz ki, ebből a szabadkai határra 16 □ mérföld esik. Az e területen lakó ág. evang. hitvallásuak 1000-nél több lelket számlálnak. A tények mutatják mily fontos, hogy a bácsi missió székhelyén, Szabadkán legalább kis imaház építtessék, hogy a környékből bejövő hivek egy a jámbor kedélynek megfelelő helyiségben hallgathassák a már oly hosszú időn át nélkülözött isteni igét s érezhessék annak balsamos hatását; ugyszintén paplak is építtessék, hogy a lelkészt felkereső vidéki hivek ne legyenek kénytelenek sokáig kérdezősködni és keresni, míg lelkészüket — kinek oly fontos működési tér nyílik itt — valamely félreeső magán házban, gyakran változó lakásán feltalálják.

* Az egyházmegye által a lelkész fizetése következőkép állapított meg: a szabadkai hivek fizetnek évenként 400 forintot, a zombori hivek 300 forintot, végül az apatini hivek 100 forintot. Bérelt lakását a lelkész maga fizette, utazási költségeiről sem volt gondoskodva. A szabadkai hivek csak megfizették az első évben a 400 frtot, sőt a második évben a lelkész évi fizetését már 500

* -tól írta Korossy Emil helyi lelkész.

forintra emelték. A zombori hivek azonban csak 200 forintot birtak összehozni s ebből is, kezdetben 170 frtot később 200 frtot imaházbérletre kellett elfizetni, miután ott az iskolák felekezetiiek lévén, protestáns istentisztelet tartás céljára tantermet nem lehetett kapni, az akkor új állami gimnásiumban pedig az igazgató nem engedte meg a hivek gyülekezését. Az első istentisztelet a városháza kistermében tartatott meg, utána két ízben Gallé Emil ottani buzgó egyházfelügyelő saját ebédlőjét adta e célra, végül a bérelt s imaházzá átalakított lakás szolgált a hivek e szent céljául. Apatin fizetés dolgában szintén nem bírta teljesíteni az egyházmegye határozatát s így a lelkész évente csak 500, később 600 forintot kapott, melyből lakását bérelte 8 éven át s a szórványokba tett utazásokat is fizette.

Ily viszonyok között természetesen a központra, Szabadkára esett a főgondozás. Lelkész és hivek vállalva buzgólkodtak. Az istentiszteletek itt minden másodvasárnapon, a város által e célra — de csak ünnepnapokon — átengedett községi iskola egy tantermében tartattak, mely szűk voltánál fogva és gyermekek részére készült kis padjaival a szent célnak megfelelő nem volt. A lelkész saját maga által bérelt kis lakásban huzódott meg. Égető szükséggé lett az imaház és paplak építése. A hivek megerőltették anyagi erejüket, a lelkész gyűjtéseket rendezett. Eleinte asztalterítőt (oltárterítő helyettesítőt), fekete fakeresztet 4 fagyertyatartót, urvacsora és keresztelő edényeket szerzett be az egyház; majd pedig a gyámintézet és a Gusztáv Adolf-egylet hathatós anyagi támogatásaival a megalakulástól számított 10 év után, 1894-ben a szent célnak teljesen megfelelő helyen a város központjában sikerült a most már lélekszámban is erősen megnövekedett egyháznak imaház és paplak építésére telket venni 9500 forint költségen. Zelenka Pál püspöknek akkori egyetemes gyámintézeti egyh. elnöknek, különösen az Orosházán tartott gyámintézeti gyűlés alkalmával nyújtott bölcs tanácsának s ösztönző buzdításának köszönhetik a hivek saját további fokozottabb ügybuzgóságukat s elég gyorsan emelkedő haladásukat. A telken álló alacsony nádfedelű ház lett ettől fogva a paplak, melybe a lelkész 1895 április 24 költözött be. Mennyi hála szállt a hivek és lelkészek ajkairól az égbe!

Szomorú veszteség érte a még mindeddig csak a létért küzdő egyházat Iványi István buzgó felügyelőnek szembaja miatt 1897-ben önként történt lemondásával, kinek érdemeit az egyház jegyzőkönyvileg méltatva, őt egyhangulag tiszteletbeli örökös felügyelőjének választotta meg.

Ugyanezen közgyűlés választotta meg egyhangulag Dr. Novák József szabadkai körorvost az egyház helyettes, majd egy évvel

később rendes felügyelőjévé, ki jóleső buzgósággal s munkakedvvel viselte, e megtisztelő egyházi hivatalt.

Ezen idő alatt a gyűjtés nagy erővel tovább folyt, sőt most már szélesebb körben országszerte, sőt Németországban és Angliában is. Maguk a hivek tovább is lelkes buzgósággal hozták össze filléreiket, a Gusztáv-Adolf egyesület és gyámintézet nem szüntek meg támogatni e fontos missioi góczpontot s így vált lehetővé, hogy 1899 aug. 20-án nagy ünneppel letétetett az első gyámintézeti missio templom és paplak alapköve e magyarországi katolikus Rómában, hazánk lélekszámra nézve harmadik városában. Az alapkő letételénél a magyarhoni ev. gyámintézet képviselőjében nagytt. Fammler Gusztáv Adolf, jelenlegi bányakerületi gyámintézeti egyházi elnök vett részt.

Az alapkőbe egy 25 cm. magas és 14 cm. átmérővel bíró kerek pléhdoboz helyeztetett, belül egy üveggel, mely az akkor érvényes pénzdarábokon és Kukulik Józsefné egy Krisztus képével ellátott ezüst melltűjén kívül (utóbbi az illető kegyeletérzetéből tétetett bele) egy Czapff Vilmos által beirt pergament-ívet tartalmaz a következő felirattal:

«Az atyának, a fiunak és a szentlélek Istennek nevében.» Ó császári és királyi Felsője I. Ferencz József apostoli király ország-lása, Ónagyméltósága Széll Kálmán miniszterelnöksége idején, 1899 év augusztus hó 20-án tétetett le a szabadkai ág. hitv. ev. missio egyháznak az épülő templom és paplaknak alapköve. Ez időben bányakerületünk püspöke volt: őméltósága Sárkány Sámuel pilisi lelkész. Kerületi felügyelőnk őméltósága Zsilinszky Mihály vallás-és közoktatásügyi miniszteri államtitkár. Főesperesünk: főtisztelendő Belohorszky Gábor ujvidéki lelkész. Egyházmegyei felügyelőnk: nagyságos Rohonyi Gyula ujvidéki ügyvéd s országgyűlési képviselő. A magyarhoni evangélikus egyetemes egyház gyámintézet kiküldöttje: nagytisztelendő Fammler Gusztáv Adolf egyházmegyei gyámintézeti elnökünk, torzsai ev. lelkész. A szabadkai ev. egyház tisztviselői ezek: lelkész: Korossy Emil, felügyelő: Dr. Novák József városi tisztí orvos, pénztárnok: Czapff Vilmos ügyészségi hivatalnok, jegyző: Wéber Frigyes főispáni titkár, ügyész: Dembicz Lajos ref. vallású városi alügyész. Egyháztanácsnokok: Báyer György bőrkereskedő, Czéner Andor vasuti mérnök, Gerber Jakab esztergályos, Grantze Oszkár magánzó, Hitsik András kalaposmester, Lackner János vasuti hivatalnok, Mayer János szerkovácsmester, Ringhoffer Lajos kir. ügyész, Scultéty János ny. telekkönyvvezető, Tasmer Hugó villanyos-vasuti igazgató, Véssey József gyógyszerész, Zvarinyi Dezső magánzó. Az építészeti bizottság tagjai: Korossy Emil lelkész, Dr. Novák József felügyelő, Ringhoffer Lajos kir.

ügyész, Scultéty János ny. telekkönyvvezető, Czapff Vilmos kir. ügyészségi hivatalnok, Weber Frigyes főispáni titkár, Czéner Andor vasuti mérnök, Tasmer Hugó villanyos-vasuti igazgató, Éberhardt Mihály szobrászmester, Grantze Oszkár magánzó, Véssey József gyógyszerész, Agnelli Lajos mázoló-mester. Szabadka szabad királyi város főispánja ezidőszerint: méltóságos Schmausz Endre. Polgármestere: Mamuzsits Lázár ügyvéd. A város építészeti bizottság elnöke: Dr. Bóliits József vár. tiszteletbeli főjegyző. Építésünket ellenőrző városi közeg: Vály Gyula építészeti mérnök. Egyházunk által megbízott művezetőnk: Berczeller Lipót mérnök. Templom és paplakunk tervezője: Koncz Pál hód-mező-vásárhelyi építész. Vállalkozó építész: Molczer Károly szabadkai lakos. Egyházzsolga: Szedlák Sámuel. Ez okmány aláíratott 1899 év augusztus hó 20-án.»

A szabadkai hivek által tervezett imaház helyett modern kis templom épült fel. A kereszt feltüzése a toronyra ugyanez év november hó 12-én történt Abrasich Mihály szabadkai bádogosmester által, több ev. lelkész egyházi szertartása mellett. A kereszt magassága 1.40, szélessége 9/12 cm. A keresztalatti gömb átmérője 60 cm. A keresztfeltüzést megelőző áhitatos szép imát nagy. Taubinger Rudolf bajai ev. lelkész mondotta, mely után a helybeli lelkész a keresztet a következő szavakkal szentelte fel: «Felszenteltek immár — keresztyén evang. egyházunk toronykeresztjét. A közszolgálatnak adván át téged, megáldalak az atyának, a fiunak és a szentlélek egy igaz Istennek nevében. Szolgálj az egy élő igaz Isten dicsőségének hirdetésére. Figyelmeztess hiveinket s minden embert, felekezeti és nyelvkülömbőség nélkül, kik reád föltekintenek, az emberiség megváltásának nagy és dicső isteni művére. Ints és figyelmeztess mindnyájunkat saját földi keresztünk türelmes viselésére s hirdesd a Krisztus megmásíthatlan tiszta evangéliumát, kegyelmes megváltó művét és keresztyén evangéliumi egyházunk lételet, fennállását e szab. kir. városban, de főként a keresztyén felebaráti szeretet gyakorlását minden embertárral szemben. Mi pedig ihletett ajkakkal valljuk a Krisztus nevében ma és mindenkor: Erős vár a mi Istenünk — Amen»

A kereszt feltüzését, mely alkalommal Abrasich bádogosmester több jól sikerült verset mondott a magasból, nagy néptömeg nézte végig, kik közül sokan csodálkozva hangoztatták «hát ezek is keresztyének?»

A szabadkai ev. nőegylet által 4155 korona költséggel beszerzett 3 harang felszentelése és a toronyba való felhuzása 1900. július 7-én ment végbe. E napon kondultak meg először az evangélikusok harangjai Szabadkán. Örömkönnyek kísérték a hivek ég

felé emelkedő imává vált hálaérzelmeit. A soproni Szeltenhoffer czég — hol a harangok öntettek, remekelt, mert sokan úgy vélekednek, hogy a szabadkai összes harangok közül az ev. egyház harangjainak összhangza a legszebb. A harangok összhangja G durban van tartva.

A nagyharang G hangú és 592 klg. súlyú 1480. számmal ellátva. Felirata: «Erős vár a mi Istenünk.» A felavatáskor «Zion» nevet nyerte. A középső harang H hangú, 288 klg. nehéz 1481. számmal. Felirata: «Krisztus az én életem.» A felavatáskor «Golgota» nevet kapta. A kis harang D hangú, 167 klg.-os 1482. számmal. Felirata: «Jövel szentlélek Ur Isten.» Miután istentisztelet alkalmával a «Miatyánk» ima alatt e harang hangja tudatja a kintlévőkkel, hogy most imádkoznak odabent, ennél fogva a felavatáskor azon intő nevet kapta, hogy «Imához.» A jelzett feliratokon kívül mindhárom harangon még az adományozó egyesület, valamint a készítő harangöntő czég nevei is olvashatók, u. m.: «A szabadkai ev. gyámint. női egyesület adománya» és «Szeltenhoffer Frigyes Fiai cs. és m. k. udvari harangöntők Sopronban 1900.»

E harangok felszentelését a helyi lelkész végezte a következő szavakkal: «Beszentelem immár szabadkai ev. keresztény egyházunk harangjait és a közszolgálatnak átadván azokat, megáldom őket, az atyának, a fiunak és szentlélek egy Istennek nevében, hogy szolgáljanak Isten dicsőségének hirdetésére.

Te legnagyobb harangunk, a te feliratod: «Erős vár a mi Istenünk.» Légy a mi erős várunk, hasonlóan ahhoz, mely ott állott Dávid az istenfélő nagy zsoltáriró Zion hegyén. Zion ez azon hegy, melyről az összes ótestamentomi próféták mint Isten földi zsámolyáról lelkesülten zengenek az ótestamentumban. Zion azon vár, melyben Dávid király élő Istenének pengette hárfáját. Zion nevében összpontosul az óvilág egy élő istenét imádó óegyház. Zion nevével jelzik a próféták az eget, a földet, a mindenséget. Zion hegyéről adatott a 10 parancsolat. Legyen tehát a te neved «Zion»... Zion! ha érezhangod megkondul, emlékeztess bennünket az egy élő Istent imádó óvilági ősökre, a szentírás nagyjaira, az isteni törvény tíz parancsolatjára.

Te középső, a te feliratod: «Krisztus az én életem.» Az óvilág prófétái által fennen hirdetett egyszülött Istenfiu, kit elküldött a mennyei Atya, hogy az égiekről világosságot adjon a földieknek s végül a Golgota dombon megváltsa az emberiséget. Golgota, ez azon magaslat, a melyen Jézus Krisztus a mennyei Atya akarata szerint kereszt halálával mennyei megváltónkká lett. Golgotán született meg a kereszténység; legyen tehát a te neved »Golgota«... Golgota! ha érczhangod megkondul, jusson eszünkbe evangéliumi

egyházunk sarkköve, a fiu Isten, Jézus Krisztus; emlékeztessen az Ő szavaira: «Arról ismernek meg az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.»

Végül, te kis harang. Feliratod, «Jövel szentlélek Ur Isten.» Ima ez, . . . a mi imánk is, hogy megszenteltessünk a hit, remény és szeretet által. Ha érczhangod megszólal, a léleknek harang hangja leend az. Istentiszteleteinken, feledve testünk sanyaruságait s aggódó gondteljes földi terheit, érzelmeink s gondolataink felszállnak a lélek szárnyain Isten mennyei trónjához, térdet hajtunk s úgy imádkozunk . . . «Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben. . . » ekkor a te érczhangod figyelmeztesse otthon maradt kedveseinket, hogy . . . most imádkoznak. Érczhangod hívja imára őket is, ezért legyen a te neved «Imához.» . . . Imához! ha érczhangod megszólal, akkor . . . hallod ember, térdet hajts és imádkozz te is az atya, fiu és szentlelket egyesítő, teremtő, megváltó és megszentelő egy élő örök Istenhez.

Együttesen pedig hivogassátok a hiveket az Úr házába; intetek minden halandót az Isten keresésére, figyelmeztessétek az ítélet nagy napjára s érczhangjaitokkal mélabusan kísérvétek drága halottainkat a földi nyugalom álmára.

Ti fölöttetek pedig örködjék az Ur kegyelme. Minden veszély ellen védjen áldó karjaival, hogy tűz meg ne emésszen s ha veszedelemre hiv véstjelző hangotok, fűzzön össze bennünket a szeretet egy lánczczá, egy testté s ha az ősök dicső halála vagy martir halál várna reánk, hogy vérig, hogy halálig hivek maradjunk s tántorithatatlanul valljuk s hirdessük: «Erős vár a mi Istenünk», «Krisztus a mi életünk», «Jőjj el — légy velünk — szentlélek Ur Isten» — Amen.

A kész templomot Sárkány Sámuel bányakerületi püspök 1900. évi szeptember 23-án szentelte be, mely ünnepségben a gyámintézet részéről Dr. Baltik Frigyes püspök, az egyetemes gyámintézet egyházi elnöke vett részt, 200 koronát ünnepi ajándécul hozván az ünneplő egyháznak a gyámintézet részéről és 600 márkát a Gusztáv-Adolf egylettől. Az ünnepi beszédet Kruttschnitt Antal vadkerti lelkész mondta, ugyanaz, ki 1886-ban a Szabadkán megjelent egyházmegyei bizottság tárgyalása alkalmával az azt megelőző istentiszteletet tartotta. Taubinger Rudolf bajai lelkész az oltár előtt végzett imát. Czipott Áron rókusai lelkész eskette Braun Jakab és Magasházi Vilma jegyespárt. Ritter István óbecsei lelkész megkeresztelte Liptay József és Fekete Julianna, valamint Tembel Pál és Faragó Lidia szülők (két fiu) gyermekeit, az elsőt János, a másodikat József névre. A helyi lelkész az úrvacsorát osztotta, végül Sárkány püspök osztotta az áldást. A harmóniumot

játszotta Röder Károly cservenkai kántortanító. A felavatási ünnepélyen fényes közönség, a város eliteje is részt vett valláskülönbség nélkül. Közélről és távolról érkeztek vendégek, küldöttségek. A lelkészi karból 13 ev., 2 ref., 2 gör. kel. lelkész és 2 izr. rabbi vett részt.

A templom oltára dilletans munka lombfűrészletből, melyet a lelkész sajátkezűleg mintázott és készített, neje és unokaöccse Korossy György segítségével.

A templom és paplak telekbeszerzés és berendezéssel együtt 70000 korona költséget igényelt, melyből a telek 19000, az építkezés 43000, a templom berendezése 8000 koronába került.

Daczára a sok oldalról nyert segélynek és a hivek megeröltető áldozatkészségének, a szükséges összeg még sem folyt be teljesen, minélfogva még ma is az építkezésből fönmaradt 16346 korona 98 fillér teher nyomja a missió hiveit. Sulyos teher ez, mely valószínűleg évtizedekig tartó törlesztési gonddal lesz összekötve.

A templom berendezése nagy részben az 1897-ben itt megalakult buzgón és áldásosan működő evang. nőegyletnek köszönhető. Seltenhoffer czégtől — 10 évi törlesztésre — 3 harangot, továbbá oltárképet, szőnyeget, csillárt, 6 oltárgyertyatartót, oltárkeresztet, keresztelőkövet, fűtésre gázkályhakat, a villamvilágítást a nőegylet szerezte be; de már tulterhelte magát és orgonára nincs pénze, hanem vett egy kis harmoniumot, hogy ennek kísérete mellett zenghessék el a hivek Istent dicsőítő énekeiket. Öt év előtti megalakulása óta e munkás nőegylet 9271 koronát szerzett s adott ki ugy a templom berendezésére, valamint szegénységben nyomorgó öregek, betegek és gyermekek segélyezésére. Most egy ev. öregek menházának felállítását tervezi.

1902-ben Dr. Novák József a felügyelőségről önként lemondott, melyet 5 éven át a hitbuzgó sziv teljes melegével viselt nehéz időkben, terhes viszonyok között. Az egyház 1902. február 9-én tartott rendes évi közgyűlésében jegyzőkönyvileg is méltatva addigi munkásságát, őt egyhangulag örökös tiszteletbeli felügyelőjévé emelte.

Ugyanezen közgyűlés most már — a zsinat által alkotott törvényeknek megfelelően — az első felügyelői állás mellett a másodfelügyelői állás betöltését is elhatározta. A választás megajtetvén, lelkesült közfelkiáltással megválasztattak első felügyelőnek a hitbuzgóságával és áldozatkészségével is kivált Lelbach János nagybirtokos, és másodfelügyelőnek Szegő Fülöp Adolf jelenlegi m. kir. postafelügyelő, ki Szabadkára való áthelyezése előtt az óbecsei ev. egyháznak volt lelkes és munkás felügyelője, s kit volt egyháza az elismerés jeléül diszoklevéllel tüntetett ki s az örökös tiszteletbeli felügyelőséggel tisztelt meg.

Ezen közgyűlésben felolvasott lelkési évi jelentésből az alábbi találok szükségesnek e történetben való megörökítésre. Szóljon a jelentés maga: «Meglévén templomunk az elmúlt 1901. évben először tartottunk esti liturgikus istentiszteleteket s való tény, hogy ezek a hitélet fejlesztésében nálunk is jó hatásuaknak bizonyultak. Meghívtuk az egyházmegyei gyámintézeti közgyűlést, hogy 1901. évi közgyűlést a mi körünkben tartsa meg. Az elnökség, nagytt. Fammler Gusztáv Adolf egyházi és tekint. Scultéty Jenő világi elnökök szívesen fogadták meghívásunkat s 1901. június 19-én több egyházmegyei ev. lelkész és világi képviselővel körünkben megjelenve itt tartották meg a gyámintézeti közgyűlést, mely alkalommal nagytt. Róth Béla óverbázi lelkész adakozásra buzdító lelkes szónoki beszédet mondott.

A gyámintézet szent céljaira ez alkalommal templomunkban gyűjtött offertorium összege 41 kor., 1 arany és 47 fillért tett ki. Ezenfelül egyéb adományok is hozattak a gyámintézet oltárára: ezek között Horváth Mariska a confirmánsok nevében szép kis beszéd kíséretében 10 kor. gyűjtést nyújtott át az elnökségnek.

A szabadkai egyház, mint a bácsi missiónak központja, nehéz anyagi küzdelmei között sokat köszönhet a gyámintézetnek. Ezért nem elégedhetett meg azzal, hogy az egyházmegyei gyámintézetet vendégelte meg hálás érzelemmel, hanem két évvel későbbben a magyarhoni egyetemes gyámintézetet is meghívta, dokumentálni óhajtván ezzel, hogy mennyire mélyen érzi a lekötelezettséget, a hálát. E meghívás folytán az egyetemes gyámintézet dr. Baltik Frigyes püspök elnöklése alatt 1903. szept. 20-án a szabadkai ev. egyház körében tartotta meg 43. évi rendes közgyűlését, valamint a Luther-társaság is Zsilinszky Mihály államtitkár elnöklete alatt itt tartotta igazgató-tanács ülését, közgyűlését pedig egy nappal későbbben a közel fekvő Torzsán. Az egyetemes gyámintézeti közgyűlés előtt megtartott istentisztelet alkalmával a gyámintézet jótékonycéljaira gyűjtött offertoriumba 104 korona jött össze. — A közgyűlést követő diszebed a „Bárány“ szállodában tartatott, a hol az országos hirü Lichtnecker-konyha izletes és kitünően tálalt ételei kerültek a diszes társaság asztalaira. A diszebed alkalmával a püspök ur felhívására az ev. nőegylet elnöknője, Korossy Emilné, szintén a püspök ur által mellérendelt Geyer Henrik földbirtokos kíséretében vitte körül az illusztris vendégek között a gyámintézet ezüst serlegét, 130 koronát gyűjtve egy szegény egyház részére.

A történeti igazság megörökítése céljából álljon itt a helyi lelkész évi közgyűlési jelentéséből a következő részlet: „Nem hagyhatom említés nélkül azt a jóhatásu fényt és szeretetet, melyet felügyelőnk, Lebach János a vendéglátás első napján fejtett ki az

által a vendégek részére saját udvarában felállított fejedelmi sátorban nyújtott bőséges és fényes ebéddel, ahol a vendég igazán nem tudta, hogy most már mit is csodáljon meg jobban: a remekül szervirozott gazdag ételeket, vagy a háziasszony előkelő finomsággal párosuló, minden vendégére kiterjedő szívélyes figyelmét, az ősmagyar vendégszeretetnek ily szépen megnyilatkozó megtestesülését. De nem hagyhatom elismerés nélkül azt a rendkívüli buzgó, tényleg fáradhatlan ünnepélyt rendező munkát, melyet ez alkalommal egyházunk munkás másodfelügyelője, Szegő Fülöp Adolf oly szakszerű ügyességgel hajtott végre, hogy nem maradt semmi kívánni való. A sikert tekintve, őket illeti az elismerés oroszlánrésze, mert könnyű annak a papnak eredményesen munkálkodni, akinek oldala mellett ily nemeslelkű, hitbuzgó férfiak viszik az egyház zászlaját fényes diadalra. Isten áldja meg őket és családjukat az Ő kegyelmes áldásával!“

A szabadkai ev. nőegyletről pedig következőleg emlékszik meg a helyi lelkész ugyanazon évi jelentése: »Evang. nőegyletünk, mint minden egyházi és társadalmi, úgy most is a vendéglátás eme munkájában, mint hűséges társunk, Márhai buzgalommal vette ki a maga részét s a fényes ünnepélyben jóságos, nemesszívű adakozással és szeretetteljes, lelkesült közreműködésével, magyaros vendégszeretetével, ünnepélyünk fényének koronájává vált. Megmutatta, miként lehet egyházi téren a Mártha-i munkás szorgalmat és a Mária-i evangéliumi hithű szeretetet egyesíteni. Az ünnepély napjainak sikerült diszes koszorujának ők voltak legkedvesebb, legékeesebb virágai. A magunk részéről meleg szeretetünk s tisztelő becsülésünk legyen nekik a legszebb, a legjobb köszönet. Isten jóságos kegyelme maradjon tovább is áldásos egyleti munkájukon. Mi pedig lelkesült öntudatossággal valljuk: a szabadkai ev. nőegylet a mienk! Messze földre kiterjedt dicshire a mi ékeségünk, a mi egyházi gazdagságunk! S hogy adtad nekünk őket, ezért dicsér naponta téged jó Isten, a te szolgád.«

Ujabbban a nagykiterjedésű szabadkai, illetve bácsi missió már annyira fejlődött, hogy a sok teendő elvégzését egy lelkész nem győzhette. E végett a missió központi szabadkai egyháztanács 1903. márc. 8-án egy terjedelmes emlékiratot nyújtott be az egyházmegyéhez, mint felsőbb egyházi hatósághoz, amelyben a helyzeten két mód szerint vélt segíthetni. Az egyik mód az, hogy a központban, Szabadkán a lelkész mellé egy segédlelkész alkalmaztassék; a másik mód, hogy a nagy bácsi missió két részre osztva, Zombor és vidéke ev. hivei számára egy külön lelkészi hivatal állíttassék fel és hogy az új lelkész székhelye Zombor legyen, a hol a hiveknek már imaházuk van. Az egyházmegyei közgyűlés

ez utóbbi módot fogadván el, 1904. év november 7-én tartott rendkívüli közgyűlésben Lombos Alfréd ujvidéki segédlelkészszel töltötte be az ujonnan szervezett lelkészi állást, kinek installációja 1904. november 20-án ment végbe.

Igy most már a szabadkai egyház templomában ezentul — csakis a szórványokban tartatni szokott napok kivételével — minden vasárnap és ünnepnapon lesz rendes istentisztelet megtartható, a mire bizony égető szükség volt.

*

Kedves Hitsorsosok! Ezzel befejeztem egyházunk történetének megírását a jelen napokig, melyet Iványi István tudós hittestvérünk ismert szakképzettségével megkezdett, de be nem fejezhetett; mivelhogy — közös fájdalomunkra — szeme világát elvesztette. De még él közöttünk s lelki szemeivel annál mélyebbre tekint, benső szeretettel megfigyelve az ő vezérsége alatt itt megalkotott egyház minden mozzanatát, munkáját, annak fejlődését, haladását.

Hitsorsosok! Szeressük egyházunkat és egymást, mert a Krisztus is szeret minket. Nem tagadhatjuk el s nincs is okunk miért tagadni azt a jól eső benső érzést, mely lelkünket akkor tölti be, ha a járó-kelő embertársak között véletlenül hitsorsosunkkal találkozunk. Ilyenkor, mintha valami megmozdulna szivünkben, mintha régen ismert jó baráttal találkoznánk, ez érzelem tölt el bennünket. És ezt az érzést senki tőlünk rossz néven nem veheti, épp úgy nem mint a hogy más nemzetbeli nem veheti rossz néven a például Amerikába vándorolt magyartól, ha ott idegen földön magyar testvérral találkozáva azt, mintha már azelőtt ösmerte volna, régi barátként, benső örömmel üdvözl. Testvérek! a mi találkozási örömünk kell, hogy még nagyobb legyen ennél, mert nem világi, hanem Isten nagy kertjében egy evangéliumban nevelt, egyenlő szellemet magunkba szivott, egy hitü evangélikus testvérek vagyunk, mint Pál apostol mondja: *«egy test és egy lélek vagytok — hivatástok egyenlő reménységére; egy az Ur, egy a hit, egy a keresztségünk.»* (Efézusb. 4. r. 5. v.) Ha pedig egyek vagyunk a hitben testvérek, úgy tartsunk is össze, mint igazi testvérek szoktak; fűzzünk lánczot, a melyből ki ne maradjon egyetlen-egy láncz szem — egyetlen hitsorsosunk sem. Gyermekeinknek tegyük kedvessé a Krisztus tiszta, hamisítatlan evangéliumát, ifjainkat és leányainkat tanítsuk ki a hithűségben s különösen arra nézve, hogy az őseink által nagy küzdelmek között kivivott *vallásszabadságot* elvehetetlen lelki kincsük, apáktól hagyott örökségük, saját maguk szent ügyének tartsák, a melyért készek legyenek vagyont és életet áldozni; hogy utódjaik természetes jogait megtartsák, megvédjék s azokat

könnyelműen rájuk nézve idegen felekezetnek át ne engedjék, hanem — törvényes jogaiknál fogva — annál kitartóbb szorgalommal neveljék apáik evangélikus hitében; mert bűn az, az ősök ellen elkövetett bűn, *a nemtörődömségből eredő valláscsere.*

Ha ősi családnevet és vagyont veszel örökségbe apádtól, anyádtól, az igazság az, hogy azok vallását is örökséged gyanánt tiszteljed és megtartsad és azt tovább adjad utódaidnak, kitanítván őket, hogy azok drága örökségül tartsák meg hiven, mert e hited alapja, sarkköve maga a megváltó Krisztus. Ne bántsd a más hitét, de a tiedet, mint a te saját meggyőződésedet, annál ragaszkodóbban becsüld és tartsd meg, mert ez a te drága kincsöd, mely neked itt e földön a lelkiismeret nyugalalmát adja s e nehéz földi küzdelmek után az üdvözülés reményét ott fenn a mennyben. El tehát a közönyösséggel, a nemtörődömséggel, de gyulladjon fel szivedben az ősök lelkesült hitbuzgóságának nemes szikrája ama világosság iránt, mely a Krisztus e szavaiban rejlik: *»mert nemcsak kenyérrel él az ember, hanem az Istennek minden igéjével, mely az ő szájából származik.«*

Ti pedig velem együtt e gyülekezetnek Tisztviselői, Egyháztanácsosai! Álljunk szent hivatásunk magaslatán. *«Viseljetek gondot magatokról és az egész nyájról.»* (Apost. csel. 20, 28.) Éreztetek és szóljatok a nagy zsoltár íróval: *«Egy dolgot kértem az Úrtól, most is azt kérem, hogy lakhassam az Urnak házában, életemnek minden idejében, hogy láthassam az Ur tiszteletének szépségét és látogathassam az ő templomát.»* (Zsoltár 27, 4.) mert: *«A ki előljáró, szorgalmatossággal járjon elő.»* (Római levél 12, 7.) *«Egyenlő értelemmel legyetek ti közöttetek. Kevélyen ne értsetek magatok felől, hanem az alázatessághoz szabjátok magatokat. Ne legyetek bölcsek csak magatok értelme szerint.»* (Római levél 12, 16.) Fel hát, lelkesüljünk! tegyük Krisztus szavát: *«Legeltesd az én nyájamat.»* (János ev. 21, 15.)

Te pedig kedves Gyülekezetem, halld és teljesítsd a szentírás szavát: *«És minden gyülekezetekben választották szeniorokat, imádkoztak és ajánlák őket az Úrnak, kiben hittek.»* (Apost. csel. 14, 23.)

Korossy Emil,
evang. lelkész.

A szabadkai ev. egyház arany könyvében megörökített 100 koronán felüli segélyezők nevei.

- 1887-ben: Korossy János járeki ev. lelkész a kezdet nehézségeivel küzdő egyháznak . . . . . 200 kor.
- 1888-ban: Iványi István főgymnasiumi tanár, egyházfelügyelő Szabadkán imaház és paplak alapra . . . . . 100 kor.
- Korossy Emil ev. lelkész imaház és paplak aiapra . . . . . 100 »
- Dóbel Károly czukrász Szabadka imaház és paplak alapra . . . . . 100 »
- Scultéty János telekkönyvvezető Szabadkán imh. és papl. alapra . . . . . 100 »
- Báyer György bőrkereskedő Szabadka imah. és papl. alapra . . . . . 100 »
- 1889-ben: Szeiffert Gyula m. áll. vonatvezető Szabadkán egy örökségét 171-68
- Dr. Novák József orvos Szabadkán imah. és papl. alapra . . . . . 100 »
- Christ Péter cservenkai földbirtokos imah. és papl. alapra. . . . . 100 »
- 1894-ben: Emich Vilma Szabadkán templ. és papl. alapra . . . . . 100 »
- Korossy Katalin Szabadkán templ. és papl. alapra . . . . . 100 »
- Papfizetés javítási alapot tett Makoviczky György főgymn. h. tanár Szabadkán és neje Czazsik Mariska, a lelkészhez fűződő kellemes emlékek megörökítésére . . . . . 200 kor.
- 1895-ben: Leibach János nagybirtokos a Szabadkán építendő ev. templom és paplak alapra . . . . . 1150 kor.
- Medveczky Zsigmond főmérnök, zombori egyházfelügyelő templom és paplak építéshez . . . . . 100 kor.
- Toperczer Húgó ispán Sári pusztán templ. és papl. épít. . . . . 100 »
- Andrássy Dénes gróf Kraszna-Horka-Várallyán templom és paplak építéshez . . . . . 200 kor.
- Cservenka politikai községe templ. és papl. építéshez . . . . . 200 »
- Ivánka Zsigmond birtokos Felső-Szemeréden templ. és papl. ép. . . . . 109 »
- Károlyi Tiborné grófné Mácsán templ. és papl. épít. . . . . 100 »
- 1896-ban: N. N. Kielből, zehn Bausteine a 100 Mark zum ev. Kirchbau in Szabadka am II. Weinachtsabend . . . . . 1000 Mk.
- Magyar országos központi takarékpénztár Budapesten, templom és paplak építéshez . . . . . 100 kor.
- Szabadkai kereskedelmi és iparbank templ. és papl. épít. . . . . 100 »
- Christ Péter cservenkai földbirt. templ. és papl. épít. (másodizben) . . . . . 100 »
- Bethlen Józsefné grófnő Budapest, templ. és papl. épít. . . . . 136 »
- Enslin et Laiblins Verlag Reutlingen, zum Kirch u. Pfarrhausbau . . . . . 100 Mk.
- Berliner Frauenverein Altmobit, C. Bolle z. Kirch. u. Pf.-bau . . . . . 100 »
- 1897-ben: Veitmeyer L. A. Ingenieur Berlin, zum Kirch u. Pf.-bau . . . . . 300 »
- Ganz és Társa Budapest, templom és paplak építéshez . . . . . 100 kor.
- Senorien-Collegium Darzig, zum Kirch u. Pfarrhausbau . . . . . 100 Mk.
- Pastor Sonnenberg Daber, » » » » . . . . . 200 »
- Kir. Fensége a badeni nagyhercegnő, templ. és papl. épít. . . . . 100 »
- 1899-ben: Szabadkai általános takarékpénztár » » » » . . . . . 200 kor.
- Özvegy Georgievits Jóczóné Szabadkán, » » » » . . . . . 200 »
- 1900-ban: Ó cs. és ap. kir. Felsége magánp. » » » » . . . . . 200 »
- Heinrich Frank (Frank kávé gyáros Linz) » » » » . . . . . 150 »
- Cseh Ervin főispán Erdőd » » » » . . . . . 100 »
- Szabadka sz. kir. város Schmausz Endre főispán idejében templom és paplak építéshez . . . . . 4000 kor.
- 1902-ben: Néhai idősb jószási Purgly Sándor emlékének megörökítésére a papfizetés javítási alap javára, ifju jószási Dr. Purgly Sándor adománya . . . . . 200 kor.

Egyházi beszéd,

melyet a szabadkai ág. h. ev. egyház új templomának 1900. szept. 23-án tartott szentelési ünnepélyén elmondott: **Kruttschnitt Antal**, vadkerti ág. h. ev. lelkész.

Alapige: János jel. XXI. v. 1—5.

Ünneplő Gyülekezet!

A szövetség ládája, melynek őrző cherubjai felett a kegyelemmel jelenvaló Isten uralkodik, Dávid idejében Jeruzsálemba vala visszahozandó. Sionnak szürke, vén vaskapui, melyeken a jebuzeusok nem egy királyi sarja, hőse vonult már bé, alacsonyak az égi örök király dicsőségének befogadására. «Ti kapuk emeljétek fel fejeiteket és emelkedjétek fel örökkévaló ajtók, hadd menjen bé a dicsőség királya» kiáltanak a szent ládát vivő papjai Izraelnek.

«Ti kapuk, emeljétek fel fejeiteket» kiáltunk mi is jelen órában, belépven Isten dicsőségére, szent nevének imádására emelt eme Sionba, — «hadd menjen bé a dicsőség királya».

«Örvendek, mikor mondják nékem: Menjünk el az ur házába. Ott állanak a mi lábaink a te kapuidban óh Jeruzsálem!» Kivántok-é zsoltárt, mely a mai nap reggelén ünnepi áhitatra hangolja lélketeget? — kivántok-é zsoltárt, mely e hajlék szentelési ünnepére egybegyűjtsön titeket? — eme zsoltárral bizvást léphettek a templomba vezető zarándoklás útjára! És mily kedvesen simul e zsoltár felolvasott új szövetségi alapigénkhez: «Én láttam e szent várost, — az új Jeruzsálemet».

Evangeliumi gyülekezet!

Templomod szentelési ünnepén halljad meg szózatát annak, ki az új Jeruzsálem királyi székén ül és hozzád lekiált:

1. Imé az Istennek hajléka az emberekkel vagyon!
2. Az eisők elmultak, mindeneket megújítok!

I.

Imé az Istennek hajléka az emberekkel vagyon!

Halljuk szózatát annak, ki az égben ül! Föld porával fedett lábnak, földi szemnek, téveteg emberi képzelő tehetségnek, elérhetetlen világosság szent helye az ég. És mégis, — emberi észszel gondolataimat, hívó lélekkel vágyaimat ama magasság felé irányítom. Oda vonzott engem, mikoron gyermekségem idején, áldott jó anyám ölében kezeimet imára tevén, tanulgattam rebesgetni Istennek szent nevét; oda vonz engem most hogy férfi lettem és ha a vénség terhe alatt görnyedne meg vállam, — akkor is lelkem meg nem törve oda kívánkozik, oda, — igen oda, hol az én uram vagyon.

Kérdezheti valaki: hát a cherubok és szeráfok csakugyan nem bocsátják az ur kegyelmét hozzánk alá? Ha az égi lépcsőzet felállításához gyöngé

és tisztátalan a mi kezünk, vajjon a Jákob álombeli lépcsőjének a valóságba való átültetéséhez erőtelen volna é a mindenható Isten? Nem hangzott-e már fel kezdettől fogva a pogányvilágban és mind érthetőbben Izráelben az ég és föld közötti kiengesztelődés jóslata? És ha sóhaj hangján kél a szó: «Óh vajha megszakasztanád az egeket és alászállanál, — úgy Izráel királyi lantosa az ő felhívásával: «Ti kapuk emeljétek fel fejeiteket, hadd menjen bé a dicsőség királya» — az idők teljességét hirdeti a világnak. Mi pedig ma vallhatjuk az ujszövetség látnokával: «Imé az Istennek hajléka az emberekkel vagyon.»

Szabadkai evangyeliumi gyülekezet! Szent eme hajlék légyen Istennek hajléka, melyben ő vételek lakozik és lakozni fog is az ő ígérete szerint. — Az üdvösséget szomjuhozók hite hajlékot emel az urnak. Az ur hajléka pedig szent, megszentelve annak jelenvalósága által, ki szent minden ő művében, s megszenteltetik azoknak hite által, kik szent nevének imádására gyülekeznek egybe.

Midőn Pál apostol fürkészve járt Athén utcáin és terein, vajha föl-találhatná-e valahol az élő Isten tiszteletének habár csak homályos jeleit és nyomait is, — talált egy oltárt e fölirattal «az ismeretlen Istennek». Pál így szól: «Athénei férfiak! titeket én mindenekfelett istenfélőknek látlak, a ti sok oltárotok mellett akadtam egyre, melyre ez van írva: Az ismeretlen Istennek. Akit ti ismeretlenül tiszteltek, azt hirdetem én néktek». Oltár épült e templomban is. Nem ama ismeretlen, hanem a magát kegyelemteljesen kinyilatkoztatott Istenünknek, kinek dicsőségét hívó lelkünk hirdeti, kinek kegyelmét egyszülötte által birjuk. — Oltár épült Istennek!

Ünneplő gyülekezet! Az elfáradottságnak és szorongató honvágynak órája az, ha a fürkésző bölcsész mind mélyebb és mélyebbre hatol, anélkül, hogy a drágagyöngyöt felszínre hozhatná; — ha Isten, világ és ember feietti elmélkedés a gondolatvilág mind szélesebb körébe vonszolja őt, oly bölcseségre vágy, mely élet, oly megoldás után eped, mely megváltás, sóhajta kél ajakán a szó: hogyan és mikép foglalak fel, te mindeneket alkotó, átható lény?! Mit jelent ez epedés? Semmi mást, mint oltárt építeni Istennek!

Nézzük az életnek egy másik képét. — Pazarul berendezett szobába lépünk. Gond csak nem honol itt? És mégis! A mellékszobából áttörő nyöszörgés árulja el, hogy a halál még a gazdagnak sem irgalmaz. Halálos betegen fekszik a család egyetlen gyermeke. A remegő apa vajjon miért zárja magára az ajtót? Restelli talán, hahogy valaki térdrehullva találhatná őt? Gazdag kötetű könyvtárának leghíresebb műveit miért nem veszi elő? A tegnap nyitva felejtett hitet, imát és az Isten képzetét nevetségessé tenni akaró ujkori világnézetet hirdető könyvét miért nem olvassa tovább? Hogy miért nem? Ó tudja! Elég az hozzá, hogy a térdre borult apa tördeli, kulcsolja kezeit, sóhaj és könyörög. De ugyan ki előtt? Melyik Istentől támogatva viseli el a megsemmisítő fájdalmat; melyik Istentől könyörögheti ki drága gyermekének féltett életét? Ti képek, könyvek, szobrok és aranyke-retek, ti szivnélküli bálványok, ti fénynélküli szemek, ti élettelen karok, óh ti nem tudtok sem léleketet, sem szabadulást, — ti a sötétség órájában békességet nem tudtok adni! A fényes szoba rejtekében, az apai sziv oltárt épít Istennek.

Ember! a te vándorlásod és pihenésed, fájdalmad és örömed, munkád és ünnepszentelésed, egy cél felé tereli lelkedet, — Istenhez. — A pogányok tapogatódnak és köveket fognak. A te hited az ige fényénél a min-

denség urát látja, kinek épült ama oltár is, mely előtt imádkozva épüljön fel a hitnek szívbéli oltára e felirattal: «ítélet, megtérés, hit és üdvözülés». Legyen így! s ha ekkép léssen, akkor bételjesül a látnoki szó: «Imé az Istennek hajléka vagyon az emberekkel». — és

II.

«Az első elmúltak, mindeneket megujítok».

János az ő jelenéseit a hét ázsiai egyházgyülekezetnek hirdeti és hirdetem én gyarló szolgálja az urnak most tinéktek: «Láttam az új eget és új földet!»

1886 október 8-ika volt, midőn a bács-szerémi egyházmegye megbízásából Szabadkára jöttünk vala, egyházgyülekezetet szervező munkát mivelendők. Fogyatékos, csekély csapatocska gyülekezett volt össze, e nemes város jóvoltából, istentiszteleti helyiségül átengedett iskolateremben, mely alkalommal az első korinthusi levél 15-ik részének alapján; «Imé eszettekbe juttatom néktek, Atyámfiai, az Evangeliumot», tartott egyházi szentbeszédben szólhattam volt hozzátok! Amaz időnek csak néhány tükördarabjait akarom ez ünnepi alkalomból e helyütt bemutatni.

Olyanoknak találtunk titeket, kikre rá illett a próféta panaszos szava: «Keresnek vizet, de nincs, és nyelvük elapad a szomjuságban». Itt állottatok e népes gazdag város egyházilag szervezett többi felekezetei közepette, mint a pásztornélküli nyáj, mint a fedélnélküli árvák, vasárnap és ünnepnap, templom és istentisztelet, keresztség és urvacsora, ének és ima, káté és biblia, tanítás és confirmáció, — óh, hogy a jó Isten könyörüljön, — itt állottatok minden, de minden nélkül! Nem vala forráscsepp éleszteni a félig tikkadt ajkakat, és az éhező lelkek nem találtak tápláló morzsára. Pedig hát az éhező kenyeret, a szomjuhozó vizet, az utas hajlékot, a bűnös megbocsáttatást, a szív békességet, a lélek üdvösséget keres. — De ha az ur azt mondja: «elég néked az én kegyelemem» és a zsoltáros király szavai: «Tégy jól a te kegyelmedből Sionnak és építsd meg Jeruzsálem kőfalait» elhatnak a szívekhez, — ki akarna még csüggedni?

Isten kegyelméből megalakult a szabadkai evangélikus gyülekezet és támogatóul állítá az ur melléje a szeretet angyalát. — Te vagy az, te nevedben is áldott, műveidben irgalmas, szegények iránt könyörületes, magyarhoni evangéliumi gyámintézetünk, ki a gazdagok és szegényeknek a szeretet oltárán összegyűjtött filléreiből, abból a kevésből is nyújtasz könyörületes kézzel; — te vagy az az irgalmas szeretet lángját élesztő és a nyomorultak sebeit békítőző evangéliumi Gusztáv Adolf egyesület, «ki évtizedek óta vándorolsz e világ pusztaságán, hegyen, völgyön, országokon és tengereken át; ki éber szemmel észreveszed s könyörületes szívvel enyhited a roskadozó és eltikkadtak nyomorát, olajat és bort csepegtetvén azoknak égő sebeibe»; — ti vagytok az, mindnyájan valláskülömbőség nélkül ismert és ismeretlen jótévi emez egyházgyülekezetnek, kik a felebaráti szeretet szent erényének gyakorlásában eme szűkölködők és hajléktalanok az Úr hajlékának építési munkájában segítségül siettetek. — A hála hangján emlékezünk meg e nemes városról, mely legkisebb és legárvább emez evangélikus gyülekezetétől nem vonta el és nem tagadta meg jóindulatát és nem hagyta minden támasz nélkül.

Hálát adunk Istennek rólatok való megemlékezésünkben, kik e gyülekezetnek tagjai vagytok. Növekedve hitben, buzgólkodva az áldozatkészségben, immáron hosszú, nehéz vándorut után, megadta az Úr e mai nap

ünnepszentelését. És ha 14 év után vissza és körültekintve, fontolóra véve mindama hűséget és irgalmasságot, mind ama csodálatos segítséget, mellyel a kegyelem Istene e kisdéd gyülekezetet felsegitette, vallhatjuk ma hogy: «az elsők elmultanak». Igen! az ő ígéréteiben kegyelmes, a teljesítésben hű és igaz Isten kegyelméből látunk «uj eget és uj földet». Ezt művelte az Úrnak mindeneket megsegítő kegyelme, kinek folyó vizei el nem apadnak és kincses tárai el nem szegényednek soha — de soha sem.

De ne felejtjük el, hogy az igazi építő kövek éppen nem kövek, hanem élő, hívő lelkek. Ti gyülekezetbeli tagok! tegyétek a templomot az ujjászúletés bölcsőjévé, — gyűjtsétek az ígét mikép Mózes, gyűjtsétek az ígét mikép Dávid, üljetek az Úr lábaihoz és hallgassátok édes szavait.

Legyen ezen evangyelmi gyülekezet tiszta és fényes, és ne legyen rajta sem folt, sem fekély, — de legyen szent és feddhetetlen, bételjesülvén rajta az ígérét: «ime mindeneket megújítok».

Ünnepet ültünk, ünnepet szenteltünk, templomszentelés ünnepét! Salamonkép állott a mi hűséges főpásztorunk az Úr oltára előtt. Áldást fakasszon áldó szava! — De nem távozzhatunk, hogy meg ne emlékezzünk az elismerés szavával a bácsi ág. h. ev. egyházmegyének vezéréről, főespereséről, ki 14 évnek előtte megkezdette és bölcseséggel tovább vezette, ezen gyülekezet alapvető és tovafejlesztő munkáját; — hogy meg ne emlékezzünk ezen gyülekezetnek Páli buzgalmu és Jánosi lelkületű lelkészéről, ki vas kitartással és hitbéli szívósággal, legyőzve még a lehetetlennek látszókat is, a reá bizott gyülekezetet, Isten kegyelméből e mai nap diadalához vezette.

Szabadka város közönsége! hozzád, hozzátok a mi Istenünk, közös atyánk szent nevében, a könyörgés szavával fordulok: kérlek, legyen érző szívetek, segítő karotok, testvéri jó indulatotok eme kisdéd gyülekezet iránt. Fogadjátok fel őt mint a legfiatalabb és legelhagyatottabb testvért, támogatóván őt Isten dicsőségét, vallást és erkölcsöt, művelődést és haladást, hazát és a várost hűségesen szolgáló mindennemű törekvésében.

Ti pedig kedves hitsorsosaim! álljatok rendületlenül amaz alapon, melynek szögletköve ama fölfeszített és feltámadott Jézus Krisztus.

Vihar és hullámtól hányatott sajkában három férfi ül és egy hat éves gyermek. — Az idő és viharedzette hajósokon a félelcm vészen erőt és csodálják a fiu nyugodt magatartását. Gyermek! hát te nem félsz? Nem én! feleli. Mitől félnék? Édesatyám tartja a kormányrudat és ő ahhoz nagyon is ért.

Az élet küzdelmeiben ne csüggedjete el, — ne félj te kicsinyke gyülekezet! Sajkád kormányát a jó Isten tolja és ő ki a mindenséget kormányozza, utat, irányt ad sajkádnak is, — megóv, megtart. Bizz, higj és remélj! Amen.

„Végezetre Atyánkfiai, legyetek jó egészségben ; épüljétek, vigasztaljátok egymást ; egyértelemben legyetek, békességben lakjatok ; és a szeretetnek s a békességnek istene lészen veletek.“

II. Korinth. XIII. 11.

